

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

ปริญญาณิพนธ์
ของ
อวิรุทธ์ ผลทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2551

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

ปริญญานิพนธ์
ของ
อวิรุทธ์ ผลทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

บทคัดย่อ
ของ
อวิรุทธ์ ผลทรัพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2551

อวิรุทธ์ ผลทรัพย์. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์,
รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ ได้แก่
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นใน
ตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง กับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 จำนวน 549 คน
ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเชิงบวก
แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถาม
การเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสอบถามการรับรู้
ความสามารถของตนเอง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8912, .8667, .8416, .8432, .8278 และ
.8302 ตามลำดับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
(Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
(Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าใน
ตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิง
บวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .584 โดย
ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความคิดเชิงบวกได้ร้อยละ 34.10

2. ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดู
แบบประชาธิปไตย ความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 โดยมีค่านำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .391, .217, .200 และ .101
ตามลำดับ

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND
POSITIVE THINKING OF MATHAYOMSUKSA III STUDENTS
IN NONTHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA I

AN ABSTRACT
BY
AWIRUT PHONSAP

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
May 2008

Awirut Phonsap. (2008). *A Study of The Relationship Between Some Factors and Positive Thinking of Mathayom Suksa III Students in Nonthaburi Educational Service Area I*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Chusri Wongrattana, Assoc. Prof. Nipa Sripairot

The purposes of this research were to study the relationship between some factors and positive thinking of Mathayomsuksa III Students In Nonthaburi and to study the beta weight of some factors contributed to positive thinking of Mathayomsuksa III Students In Nonthaburi. The sample comprised 549 Mathayomsuksa III Students of the area service office, Nonthaburi Province I that was selected by using the two - stage random sampling. The instruments used in the research were questionnaire positive thinking, democracy child-rearing, achievement motive, self - esteem, self - confidence, self-efficacy. The reliability were .8912, .8667, .8416, .8432, .8278 and .8302 respectively. Then, the researcher collected data and the data was analyzed by the pearson product moment correlation coefficient and multiple regression analysis.

The results of the research were as follows :

1. Democracy child-rearing , achievement motive , self - esteem , self - confidence , self - efficacy had related positive thinking which were statistically significant at .01 level. The multiple correlation coefficient were equaled .584 All factors explained variance of positive thinking at 34.10 percentage.

2. Self-efficacy , self – esteem ,democracy child-rearing , self - confidence , were positive contributed to positive thinking which were statistically significant at .01 level. The beta weight of the factors which contributed to tasks were equaled .391, .217, .200 and .101 respectively.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

ของ
อวิรุทธ์ ผลทรัพย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ดร.สุพร เข้มเฮง และอาจารย์ชวลิต รวยอาจินที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้กำลังใจและข้อเสนอแนะในการทำปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้งพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวัดผลและการวิจัยทางการศึกษาที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์จนปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ผศ.ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์สุปรียา อันทิวโรทัย อาจารย์พนา จินดาศรี และศศิธร บัวทอง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความเที่ยงตรงในการวัดยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ และขอบคุณนักเรียนทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษารุ่น 5 ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจการต่างๆ พร้อมทั้งให้ความรู้และให้กำลังใจที่ดีตลอดมา

คุณประโยชน์และความสำเร็จของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่คุณพ่อสุชาติ - คุณแม่จงดี ตลอดจนญาติมิตร และบรรดาศิษย์ทั้งหลายที่เป็นกำลังใจ คอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกๆด้าน จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อวิรุทธิ์ ผลทรัพย์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
	ความสำคัญของการวิจัย.....	2
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
	สมมติฐานในการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความคิดเชิงบวก.....	8
	ความหมายความคิด.....	8
	แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเชิงบวก	9
	ความสำคัญของการคิดเชิงบวก	11
	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	14
	ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	14
	ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	17
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	19
	ความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	19
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	22
	ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	22
	ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	23
	การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การเห็นคุณค่าในตนเอง	28
ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง	28
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	29
ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง	30
ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง	31
ความเชื่อมั่นในตนเอง	33
ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง	33
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	35
ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง	38
ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	38
การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง	39
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	42
ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง	42
ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง	42
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง	44
พัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง	48
การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง	49
การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
งานวิจัยในประเทศ	50
งานวิจัยต่างประเทศ	51
 3 วิธีดำเนินการวิจัย	 53
ขอบเขตประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก.....	95
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	96
ภาคผนวก ข.....	97
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98
ภาคผนวก ค.....	101
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
ประวัติย่อผู้วิจัย	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 จังหวัดนนทบุรี.....	53
2 จำนวนห้องเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง..	55
3 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	56
4 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปรปัจจัย และความคิด เชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	73
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความคิดเชิงบวก.....	74
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย กับความคิดเชิงบวกของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	75
7 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย ที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	75
8 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก.....	98
9 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก.....	99
10 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถาม	100

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันในชีวิตประจำวันของมวลมนุษยทั้งหลาย ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงวิทยาการต่างๆ อันจะทำให้สภาพแวดล้อมและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และการปรับตัวของคนในสังคม ทำให้เกิดความเครียดความกดดันอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขในสังคมแบบนี้ได้นั้น จำต้องอาศัยสติปัญญาและการมีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับเพื่อการตัดสินใจ ต้องอาศัยความสามารถในการคิดและการแก้ไขปัญหาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองได้และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (วิชัย ต้นศิริ. 2544 : 19) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545 - 2549) พบว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปได้นั้น คนซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าที่สำคัญยิ่งของประเทศเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนา หากได้มีการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้นแล้วก็ย่อมจะส่งผลให้ชุมชนและสังคมโดยรวมซึ่งรวมถึงประเทศชาติมีคุณภาพดีขึ้นไปด้วย

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 3) ที่ได้กล่าวถึงปรัชญาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มุ่งเน้นให้เกิดบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยในสังคมมีความสุขถ้วนหน้า พึ่งตนเองและก้าวทันโลก ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545 : 2) ระบุว่าปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 ได้เริ่มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งเน้นให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้พร้อมทั้งเรียนรู้โลกาภิวัตน์ และรู้จักเลือกนำมาใช้อย่างมีเหตุผล ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ คนไทยสามารถคิดเองทำเอง และพึ่งตนเองได้มากขึ้น การที่คนไทยจะมีลักษณะดังกล่าวจะต้องมุ่งเน้นด้านการพัฒนาคนให้เป็นคนมีคุณภาพ

เนื่องจากสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก จากการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายสู่ยุคข้อมูลข่าวสารซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการแข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งการดำเนินชีวิต ภายใต้อารมณ์เช่นนี้ ทำให้มนุษย์เราต้องคิดมากยิ่งขึ้น เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ดังนั้นการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ได้มาตรฐาน และต้องพัฒนาคนในสังคมให้รู้จักวิธีคิดที่ถูกต้อง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545) การคิดมีอิทธิพลต่อชีวิตเราอย่างยิ่ง เราคิดอย่างไร ตัวเราก็เป็นอย่างนั้น คิดว่าเราอาจพ่ายแพ้คนอื่น ตัวเราก็จะเหงานงอย ซบเซา หรือเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เราจำเป็นต้องมีการคิดแก้ปัญหา ซึ่งการคิดแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งมวลเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้การคิดในการแก้ปัญหา

ตลอดเวลา (ประพันธ์ศิริ สุขสำเร็จ. 2541) การพัฒนาการทางความคิดเป็นความสามารถในการคิด ซึ่งเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของมนุษย์และเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อย่างชัดเจน

การคิดเชิงบวก หมายถึง การคิดอย่างมีหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับทุกๆ สิ่งในชีวิต ในทางที่จะสร้างความรู้สึที่ดี ความพึงพอใจ และเป็นสุขให้กับอารมณ์ความคิดของตนเอง (ทรรศบุญขวัญ. 2550 : 24 ; อ้างอิงจาก Price Pritchett) ความคิดทางบวกจึงเป็นพื้นฐานของการสร้างสติปัญญาให้คนเราเกิดการคิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นจุดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิด ประดิษฐ์ ค้นคว้าหาแนวทาง และส่งผลออกมาในรูปสร้างสรรค์ เกิดประโยชน์สุข การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ ย่อมทำให้บุคคลมีความฉลาดทางอารมณ์ พร้อมทั้งจะเผชิญและยอมรับในสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ตน บุคคลอื่นๆ และต่อสังคมได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล สามารถบริหารจัดการตนเอง รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (นิภา แก้วศรีงาม. 2547 : 76)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการคิดเชิงบวก ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะหาความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวก ซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ว่ามีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกหรือไม่ และมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง กับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำหน้าสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า ตัวแปรปัจจัยซึ่ง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือไม่ มากน้อย

เพียงใด โดยผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางต่อครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝัง และพัฒนาให้เด็กมีการพัฒนาในด้านการคิดเชิงบวก และส่งเสริมให้เด็กเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งมีจำนวน 10 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 98 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 4,534 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 549 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.5 การรับรู้ความสามารถของตนเอง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเชิงบวก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.ความคิดเชิงบวก (Positive thinking) หมายถึง การคิดอย่างมีหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับทุก ๆ สิ่งในชีวิต ในทางที่จะสร้างความรู้สึกที่ดี ความพึงพอใจ และเป็นสุขให้กับอารมณ์ ความคิดของตนเอง โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1.ด้านที่เกี่ยวข้องกับตนเอง คือ มองเห็นสิ่งดี ๆ และความสามารถของตนเองมากกว่าข้อบกพร่อง คิดว่าตนเองก็สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีไม่น้อยไปกว่าคนอื่น

2.ด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ คือ สามารถมองหาสิ่งดี ๆ จากปัญหาที่เกิดขึ้น มองเห็นโอกาสในการแก้ปัญหา มากกว่าจะใส่ใจกับอุปสรรคที่เกิดขึ้น คิดหาประโยชน์จากปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวกของนักเรียน ได้แก่

2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy child-rearing) หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็ก โดยที่เด็กรับรู้และรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและมีเหตุผล รู้สึกว่าบิดามารดาให้ความรักความอบอุ่น ให้การยอมรับนับถือในความสามารถและความคิดเห็นของตน และให้ความช่วยเหลือตามโอกาสอันควร ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive) หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของนักเรียนที่จะได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวัง แม้จะยุ่งยากลำบากก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามทุกวิถีทางที่จะแก้ปัญหาเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จมุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ เพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตั้งไว้ มีความสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความล้มเหลว สามารถวัดได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเอง ทั้งยังเห็นว่าคุณค่าของตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น สามารถวัดได้จากแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - confidence) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีความมั่นใจในการกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ โดยไม่ท้อถอย สามารถที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะต้องเป็นคนที่มีความมั่นใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง ยอมรับในความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

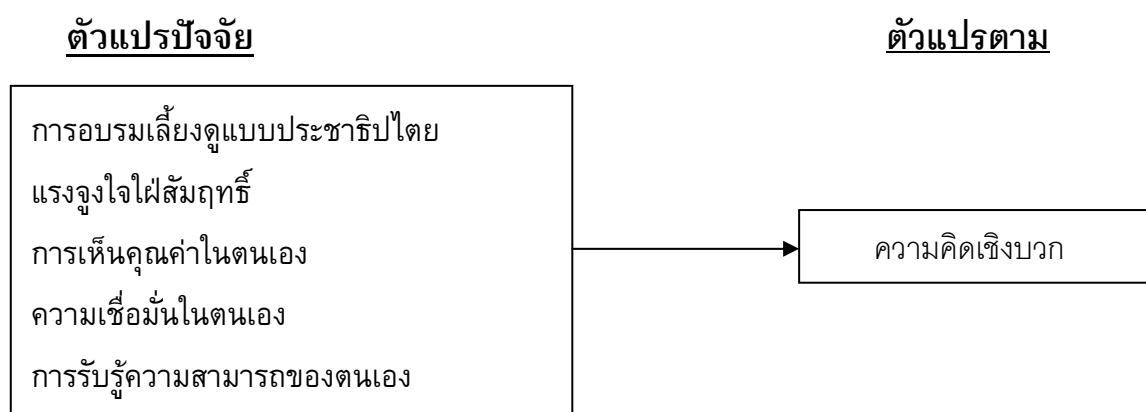
2.5 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - efficacy) หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจหรือเชื่อความสามารถของตนเองในด้านการเรียนจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับว่าสามารถที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดได้ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

3. คำนำน้าหนักความสำคัญ หมายถึง ค่าที่แสดงถึงตัวแปรปัจจัยแต่ละด้าน ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้คำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

4. **ผู้เชี่ยวชาญ** หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการวัดผล และ จิตวิทยาการศึกษาขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ประเมินแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิง พินิจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงลักษณะของกลุ่มตัวแปรปัจจัย ที่ส่งผลต่อ ความคิดเชิงบวก โดยผู้วิจัยคัดสรรมาจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวกได้แก่ การอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยซึ่งอารีย์ พันธ์นิ (2546 : 104) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตยจะมีลักษณะ คือ มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวได้ดี และ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ซึ่งเพราพรณ เปลียนภู (2542 : 326) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจสัมฤทธิ์ว่า เป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นให้เกิดพลัง มีความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg. 1965 : 54) ถือว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวก หรือด้านลบอย่างใดอย่างหนึ่ง กรมวิชาการ (2537 : 1) ได้กล่าวถึงความเชื่อมั่นในตนเองว่า เป็น คุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ ปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และแบนดูรา (Bandura. 1986 : 399) กล่าวว่า การรับรู้ ความสามารถของตนเองคือลักษณะที่บุคคลเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถที่จะทำพฤติกรรม เพื่อ จัดการกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. มีน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1” ในภาคเรียนที่
2 ปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้
ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวก
 - 1.1 ความหมายของความคิด
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเชิงบวก
 - 1.3 ความสำคัญของความคิดเชิงบวก
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 2.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.2 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.3 ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.4 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 3.5 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.4 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 5.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 5.3 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 5.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

- 5.5 การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง
- 6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 6.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 6.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 6.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 6.4 การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 6.5 การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 6.6 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง
- 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวก

1.1 ความหมายของความคิด

เพียเจท์ (Piaget) กล่าวว่า การคิด คือ ความสามารถในการวางแผนและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความสามารถดังกล่าว จะพัฒนาความคิด ความเข้าใจ ในระดับง่าย ๆ ในวัยเด็กไปสู่ระดับที่ซับซ้อนขึ้นในวัยผู้ใหญ่ (กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์. 2528 : 48 ; อ้างอิงจาก Piaget.n.d.)

บรูเนอร์ (Bruner) และทาบา (Taba) ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่าการคิดเป็นกระบวนการที่ใช้ในการสร้างแนวคิดรวบยอด (Concept formation) ด้วยการจำแนกความแตกต่าง การจัดกลุ่ม และกำหนดเรียกชื่อข้อความจริงที่ได้รับและเป็นกระบวนการที่ใช้ในการแปลความหมาย ข้อมูลที่ได้รับ และนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้งานได้อย่างเหมาะสม (Hilgard. 1962 : 336)

กิลฟอร์ด (Guidford. 1967) ให้ทัศนะว่าการคิดเป็นการค้นหาหลักการโดยการแยกแยะคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ หรือข้อความจริงที่ได้รับแล้วทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปอันเป็นหลักการของข้อความจริงนั้น ๆ รวมถึงการนำหลักการไปใช้ในสถานการณ์ที่ต่างไปจากเดิม

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ(2541 : 3) ให้ความหมายของการคิดว่าเป็นกลไกของสมองที่เกิดขึ้นเกือบตลอดเวลาซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ ความคิดเป็นผลที่เกิดจากการที่สมองถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม สังคมรอบตัว และประสบการณ์ส่วนตัวดั้งเดิมของมนุษย์เอง

ศรีสุรางค์ ทีนะกุล (2542 : 8) กล่าวถึง การคิดว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมองซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาเชื่อว่ามนุษย์จะมีความคิดเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใดและอิริยาบถใด ซึ่งอาจจะได้รับจากสิ่งเร้าภายนอกหรือไม่มีสิ่งเร้าใดเป็นพิเศษเฉพาะก็ได้

ทิสนา แหมมณี (2544 : 40) กล่าวถึงการคิดว่าเป็นกระบวนการทางสมองในการจัดกระทำกับข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่รับมา การคิดเป็นกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคล (Cognitive process) ที่บุคคลใช้ในการสร้างความหมาย ความเข้าใจในสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับจากประสบการณ์ การคิดมีลักษณะเป็นกระบวนการ หรือวิธีการที่ไม่ใช่เนื้อหาที่บุคคลหนึ่งสามารถถ่ายทอดให้อีกบุคคลหนึ่งได้ง่าย การคิดเป็นกระบวนการทางธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนคิดอยู่ทุกขณะ โดยทั่วไปการคิดจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือการคิดอย่างไม่มีจุดหมายหรือทิศทางกับการคิดอย่างมีจุดหมายหรือทิศทาง

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเชิงบวก

ไพรัช พรพิเชษฐ์ (2550 : 24 ; อ้างอิงจาก ทรรศนะ บุญขวัญ) ให้ความหมายของความคิดเชิงบวกว่า เป็นการคิดอย่างมีหลักการและรอบคอบเกี่ยวกับทุก ๆ สิ่งในชีวิต โดยมุ่งเน้นไปที่พรสวรรค์มากกว่าการมองสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ในตนเอง เน้นย้ำที่โอกาสแทนที่จะใส่ใจอุปสรรคอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กับตนเองในทางที่จะเอื้อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นิภา แก้วศรีงาม (2547 : 76) กล่าวว่าความคิดเชิงบวก เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่เกิดจากการที่คนเรามีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (perception and cognitive style) ไปในทิศทางที่ตีมองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง เป็นเหตุผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่อนคลาย จึงทำให้มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ดีงามและสร้างสรรค์ จึงเป็นพื้นฐานให้คนเราเกิดความคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการริเริ่ม สร้างสรรค์ความคิดที่ดีในทางบวกจะทำให้เกิดความรู้สึกไปทางบวก และย่อมที่จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ดี

ปานใจ จิราภาพ (2543 : 34) ให้ความหมายของความคิดเชิงบวกว่า เป็นความคิดในแง่ดีที่เรามีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว หรือที่มีต่อบุคคลอื่น และรวมถึงการมีทัศนคติที่ดีด้วย

ประสาร มฤคพิทักษ์ (2550 : Online) กล่าวถึง การคิดเชิงบวก ว่าเป็นทัศนคติที่มีความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือเป็นตัวกระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จิตใจคิดอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยคิดได้ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเผชิญทุกวัน หากคิดในทางบวกก็จะทำให้ชีวิตเรามีคุณค่า

อรพรรณ พรสีมา (2542: 5 - 6) กล่าวถึงความหมายของ การคิดเชิงบวกว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้คิด มีความสุข เกิดพลังสร้างสรรค์สังคม เกิดความร่วมแรงร่วมใจในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ (2550 : Online) กล่าวว่า การคิดเชิงบวกเป็นแนวคิดที่ช่วยให้เรามีความสุขได้ง่ายๆแม้อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่น่าอภิรมย์นัก เพราะเราสามารถหาด้านบวก หรือเรื่องดีดีจากเหตุการณ์ร้ายเหล่านั้นได้ การมองโลกในแง่บวกยังเป็นวิธีที่ทำให้เรามองส่วนดีของผู้อื่นด้วย ไม่ใช่เห็นแต่จุดด้อยของผู้อื่น ทำให้เราเข้าใจคนอื่นได้รอบด้านยิ่งขึ้น และไม่รู้สึกอคติเกินไปกับคน

คนนั้น การคิดเชิงบวกเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดของการสู้ไม่ถอยและความคิดสร้างสรรค์ เมื่อคิดเชิงบวกทำให้มีแรงจูงใจในการคิดและทำเพื่อแก้ปัญหา เป็นการสู้ (Fight) ไม่ใช่ถอยหนี (Flight) การคิดเชิงบวกทำให้คนรู้สึกสบายไม่ตึงเครียด ซึ่งนั่นเป็นภาวะที่เหมาะสมสำหรับการคิดสิ่งใหม่ๆ เป็นภาวะที่บางคนเชื่อว่าทำให้สติปัญญาเฉียบแหลมขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2548 : 27 – 36) กล่าวถึงสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อความคิดทางบวกและทางลบว่ามาจากหลายองค์ประกอบ กล่าวคือ

1. คุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ ข้อมูลที่คนได้รับรู้มีผลต่อการคิดของคนมาก และมีผลทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมตามความคิดโดยเฉพาะเด็ก ซึ่งกระบวนการคิดจัดอยู่ในระดับอ่อนสุดกว่าคือ คิดแบบรูปธรรมเป็น การคิดตรง ๆ ตัวอย่างเช่น เด็กบางคนกินได้แต่ไข่ เหตุเพราะกินอาหารอย่างอื่นแล้วเจ็บฟันเคี้ยวไม่ออก แต่ไข่นุ่มเคี้ยวสบายเลยชอบกินไข่ เด็กบางคนกลัวผี เพราะเคยถูกหลอกเรื่องผี มาจนฝังใจ หรือเด็กบางคนได้รับความรู้ที่ผิดจากครู เช่น ครูสอนว่าหัวใจของคนอยู่ในช่องอกเอียงมาข้างซ้าย ถ้านอนตะแคงซ้ายหัวใจจะบีบและแบน พร้อมทำท่าประกอบความรู้และภาพที่เด็กได้รับเป็นข้อมูล ส่งไปศูนย์ประมวลข้อมูล สร้างเป็นความรู้ความจำ ดังนั้นการสอนให้เด็กคิดจะต้องเน้นถึงคุณภาพของข้อมูลต้องถูกและดี

2. สิ่งแวดล้อมและสังคม แม้ว่าผู้ส่งข้อมูลไปยังศูนย์ประมวลความคิด จะให้ข้อมูลด้วยความรู้และเน้นคุณภาพแล้วก็ตามแต่แรงผลักดันของสังคมและสิ่งแวดล้อมยังมีผลต่อการคิด ตัวอย่างเช่น ครูสอนว่านักการเมืองเป็นผู้บริหารประเทศ เป็นคนดี แต่ในโทรทัศน์ถ่ายภาพนักการเมืองโกง หรือพระเป็นสมิ สิ่งแวดล้อมและภาวะสังคมตามตัวอย่างนี้ล้วนแล้วแต่มีผลทางความคิดของคนที่อาจส่งผลทั้งทางดีคือบวก และด้านไม่ดีคือลบ

3. ความแข็งแกร่งของความฉลาดทางอารมณ์ คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์เข้มแข็งจะเป็นผู้ที่มีความคิดไตร่ตรองสูง ดังนั้นความสามารถทางการคิดและผลจากการคิดจึงมีส่วนมาจากความฉลาดทางอารมณ์ด้วย

วิจารณ์ พานิช (2550 : Online) กล่าวถึง ความคิดเชิงบวกไว้ดังนี้

การคิดเชิงบวกนำมาซึ่งความสร้างสรรค์ เป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงบวกสร้างความสัมพันธ์ / มิตรภาพ นำไปสู่ความเคารพซึ่งกันและกัน และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (mutual trust) การคิดเชิงบวกกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์รวมหมู่ เป็นสิ่งที่ส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) การคิดเชิงบวกทักษะที่สามารถฝึกฝน พัฒนาได้ ความสามารถในการคิดเชิงบวกไม่ใช่พรสวรรค์ ไม่ใช่ความเป็นอัจฉริยะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นศักยภาพที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การคิดเชิงบวกต้องคู่กับการยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย ไม่เน้นถูก-ผิด การคิดเชิงบวกต้องคู่กับการมองโลกแบบเคลื่อนไหวเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลง ไม่หยุดนิ่ง สามารถประเมินสถานการณ์ได้ รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถระดับใด การคิดเชิงบวกจะมองว่าความผิดพลาดอาจเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การปูพื้นฐานของความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่จะตามมาในภายหลัง หากมีการขับเคลื่อนการ

เรียนรู้รวมหมู่จากการปฏิบัติอย่างเข้มข้นถึงขนาด การคิดเชิงบวกต้องคู่กับการคิดเชิงยุทธศาสตร์ มีการขับเคลื่อนทีมงานสู่เป้าหมายอย่างมีกลยุทธ์บาย รูปธรรมที่ชัดเจนที่สุดของการคิดเชิงบวก ทำด้านบวก เคลื่อนจากด้านบวก คือการขับเคลื่อนด้วยความสำเร็จ ไม่ใช่ขับเคลื่อนด้วยปัญหา การคิดเชิงบวกต้องคู่กับการตั้งคำถาม หรือสงสัย ระแวงระวัง ว่าความคิด ความเชื่อเช่นนั้น จะถูกต้องสมบูรณ์จริงหรือไม่ สำหรับนำไปพิสูจน์โดยการทดลองปฏิบัติ การเห็นคุณค่า ศักยภาพ ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน เป็นการคิดเชิงบวกแม้จะมีปัญหามาก แต่ก็เห็นความสำเร็จเล็กๆ ที่มีอยู่ เกิดจากความคิดเชิงบวก เริ่มต้นด้วยความสำเร็จที่มีอยู่ (แม้จะมีไม่มาก) เป็นการทำงานด้วยแนวคิดเชิงบวก ตัวอย่างเช่น การเห็นคุณค่าของประสบการณ์ สามารถเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาดได้ ก็ถือว่าการคิดเชิงบวก โดยคนที่คิดเชิงบวก 90% (คิดเชิงลบ 10%) เป็นคนมีเสน่ห์ มีความสดชื่น จิตใจดี น่ายกย่อง คนที่คิดเชิงบวกคือคนที่มองโลกในแง่ดี แต่ก็ต้องมองแง่ร้ายนิดหน่อยด้วย โลกเราไม่ได้มีแต่คนดี คนที่สร้างภาพว่าดีอย่างฉาบฉวยแถมโกงก็ยังมีอยู่ ต้องคิดเชิงบวก มองโลกแง่ดี อย่างรู้เท่าทัน สามารถเอาตัวรอดจากสถานการณ์ แก้ปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้

นอร์แมน วินเซนต์ พิล (ธรรมบุญ นวลใจ. 2538 : 24 ; อ้างอิงจาก Norman) กล่าวว่า การคิดบวกเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปความคิดและจิตวิญญาณ ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติจะเปลี่ยนจากการจำกัดตัวเองไปสู่การพัฒนาตนเอง จากความเสื่อมถอยไปสู่ความงดงาม และจากความล้มเหลวไปสู่ความสำเร็จ หลักคิดบวก เป็นกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อรับมือกับความจริงในชีวิตอย่างตรงไปตรงมาและสร้างสรรค์ ผู้ที่คิดบวกจะเห็นอุปสรรคทุกเรื่องตามความจริงที่มันเป็น แต่จะไม่ยอมเสียขวัญ หลบเลี่ยง หรือหลีกเลี่ยง จากปัญหาโดยเด็ดขาด

สรุปการคิดเชิงบวก หมายถึง การคิดอย่างมีหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับทุกๆ สิ่งในชีวิต ในทางที่จะสร้างความรู้สึที่ดี ความพึงพอใจ และเป็นสุขให้กับอารมณ์ความคิดของตนเอง ความคิดในแง่ดี จากการจำกัดตัวเองไปสู่การพัฒนาตนเอง เพื่อรับมือกับความจริงในชีวิตอย่างตรงไปตรงมา ที่เรามีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีด้วย

1.3 ความสำคัญของความคิดเชิงบวก

นิภา แก้วศรีงาม (2547 : 77 - 78) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของความคิดทางบวก ไว้ดังนี้

1. ความคิดทางบวกจะเพิ่มคุณค่าให้แก่ชีวิต และการทำงาน เกิดสติอารมณ์และสติปัญญา ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ สร้างความคิดที่จะเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถหาคุณประโยชน์จากสิ่งไร้ค่า สร้างนวัตกรรมจากของเหลือใช้ ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์

2. เพิ่มความสุขในชีวิต และสร้างให้มีสุขภาพจิตที่ดีสามารถปรับตัวและเผชิญความจริงได้อย่างเหตุผล มีความพึงพอใจในการดำรงชีวิต สร้างให้เกิดความพึงพอใจในตนเอง ในครอบครัว ในงานและในสังคมที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดการกับอุปสรรคและปัญหานั้นได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดสภาวะทางอารมณ์ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีอารมณ์ผ่อนคลาย ผ่อนคลาย สร้างบรรยากาศ และความสุขให้แก่ตนเองและผู้อื่น เกิดความสำเร็จในชีวิต

วิทยา นาควัชระ (2550 : Online) กล่าวให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวว่า มุมมองของคนเรานั้นมีทั้งด้านบวก ด้านลบ หรือมองแล้วเฉยๆไม่รู้สึกละไร (zero) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานจิตใต้สำนึกของแต่ละคน จิตของมนุษย์เป็นเหมือนก้อนหินลอยน้ำ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือจิตสำนึกหรือความรู้ตัว เป็นส่วนที่โผล่พ้นน้ำมี 5 เปอร์เซ็นต์ กับอีกส่วนหนึ่งคือจิตใต้สำนึก เป็นส่วนใต้น้ำที่มีมากถึง 95 เปอร์เซ็นต์ มาจากการสะสมประสบการณ์ชีวิต ความคิด ความรู้สึกเอาไว้ทั้งลบและบวก แต่คนเรามักจำเรื่องลบเอาไว้มากกว่า คนไทยเลี้ยงลูกด้วยการตำหนิ กลัวชมแล้วหลง หรือไม่ก็ชมไม่เป็น มักนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ หรือตำหนิด้วยถ้อยคำรุนแรง สิ่งเหล่านี้จะถูกเก็บไว้ในจิตใต้สำนึก เมื่อเติบโตขึ้น เวลาเราคิดถึงอะไรก็คิดติดลบตลอดเวลา และรู้สึกว่าตนเองได้รับความรักไม่เพียงพอ แม้จะอยู่กับผู้คนมากมาย แต่ประสบการณ์ชีวิตทำให้รู้สึกว่ามีคนรักตนเองน้อย จึงเหวว่าเหว ไม่เชื่อมั่น ไม่ภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งหมดนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญและที่มาของความคิดเชิงลบ ในที่สุดกายกับใจนั้นเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้เหมือนเหรียญที่มีสองด้าน แนนอนว่าการมีร่างกายที่เจ็บป่วยอาจทำให้ใจห่อเหี่ยวแต่ใจที่ป่วย จากการคิดร้าย มีแต่ความเคียดแค้นเกลียดชังก็นำมาซึ่งโรคทางกายได้เช่นเดียวกัน ทางแพทย์เรียกว่า Psychosomatic disorder หรือ การเจ็บป่วยทางกายอันเนื่องมาจากจิตใจ ดังที่มีคำกล่าวที่ว่า "จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว" การมองโลกในด้านลบ ไม่เพียงแต่ทำให้จิตใจร้อนรุ่มกระวนกระวายเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบให้สมองส่วนล่างเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบ คือ ฮอร์โมนความเครียดหลั่ง หัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดสูงกรดในกระเพาะสูงภูมิคุ้มกันต่ำลง ในขณะที่การมองด้านบวก จิตจะสั่งการสมองส่วนล่างด้วยคำสั่งอีกชุดหนึ่ง คือทำให้ฮอร์โมนความสุขหลั่ง หัวใจเต้นช้าลง ความดันเลือดลดลง หายใจช้าลง และภูมิคุ้มกันสูงขึ้น ดังนั้น การควบคุมจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกให้มีแต่เรื่องดี ๆ จึงเท่ากับเป็นการให้ข้อมูลต่อจิตใต้สำนึกของตัวเอง ซึ่งหมายถึงการควบคุมระบบประสาทอัตโนมัติ ระบบฮอร์โมน และระบบภูมิคุ้มกันให้เป็นไปทางที่จะทำให้สุขภาพดีโดยทางอ้อมนั่นเอง การมองโลกเชิงบวก จะช่วยให้ชีวิตมีความหวังแม้ว่าพบพานอุปสรรคใหญ่หลวง ถือว่าเป็นการหาดีในเลว หาโอกาสในวิกฤติ ซึ่งอาจทำให้เราได้รับประสบการณ์ใหม่ๆที่ไม่มีทางได้รับจากชีวิตที่ราบเรียบก็เป็นได้

นอร์แมน วินเซนต์ ปีล (ธรรมบุญ นวลใจ. 2538 : 40 ; อ้างอิงจาก Norman) ให้ข้อคิดว่า บุคคลสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีได้ด้วยการคิดดีกับตนเองและมองภาพตนเองในทางที่ดี แนวทางที่ทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาได้ คือ ให้บุคคลนั้นเริ่มต้นด้วยการอธิษฐาน สร้างมโนภาพและทำให้เป็นจริง ทั้งนี้เพราะการอธิษฐานจะเป็นเหมือนคำมั่นสัญญาว่า

ต้องการจะทำการในสิ่งนั้นจริง ๆ เป็นการบอกกับตนเองว่าต้องการอะไร การอธิษฐานต้องลงมือทำอย่างจริงจังและหนักแน่น ต้องวาดภาพว่าสิ่งที่ตนต้องการได้นั้นเมื่อได้มาแล้วจะมีภาพลักษณ์อย่างไร สิ่งที่เราคิดว่าจะได้มาคือผลลัพธ์ที่จะได้นั่นเอง ผลลัพธ์นั้นจะเป็นการย้ำให้รู้ว่าสิ่งนั้นคือสิ่งที่เราต้องการให้เกิดขึ้นจริงและเป็นไปได้ จากนั้นก็ให้มีความพยายามที่จะทำให้ฝันนั้นเป็นจริงให้ได้ การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสุขลักษณะนิสัย ซึ่งอยู่รอบตัวบุคคลนั้นเพื่อเป็นการมองภาพรวมในบริบทของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม

1. อิทธิพลส่วนบุคคล เป็นอิทธิพลที่มีพลังอย่างยิ่ง บุคคลมีอิทธิพลต่อตนเองเป็นอย่างสูงจิตใจของคนนั้นไม่อาจจะบังคับได้โดยง่าย จึงต้องมีการฝึกให้สามารถบังคับจิตใจตนเอง รู้จักปล่อยวาง รู้จักคิดในสิ่งที่ดี บุคคลที่มีความรู้สึกต่อต้านการเปลี่ยนลักษณะนิสัย จะต่อต้านไม่ว่าจะเป็นลักษณะนิสัยที่ดีหรือเลว หรือแม้แต่ได้รับการชักจูงให้พยายามเลิกลักษณะนิสัยที่ไม่ดีนั้นเสียก็ยังไม่รู้สึกรู้ว่าทำตามได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากวิถีชีวิตเดิม เช่น กินมากเกินไป ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ มักจะทำให้บุคคลมีความสุขได้ในทันทีและวิถีชีวิตแบบใหม่ที่มีคุณภาพอาจจะทำให้เกิดความไม่สะดวกหรืออาจจะก่อให้เกิดความเจ็บปวดทรมานอยู่ด้วย ดังเช่น การแก้ไขอาการติดเหล้า หรือการเลิกยาเสพติด เพราะรางวัลที่ได้รับจากการเลิกพฤติกรรมเหล่านี้คือการมีสุขภาพดีซึ่งค่อนข้างที่จะมองไม่เห็นเพราะยังอยู่อีกไกลในอนาคตซึ่งทำให้ดูเหมือนกับว่าไม่คุ้มค่าที่จะพยายาม ดังนั้นปัจจัยด้านส่วนบุคคลจึงต้องเกิดจากการฝึกให้บังคับตนเองให้ได้ด้วยการหึงเห็นคุณค่าของการมีวิถีชีวิตที่มีคุณภาพ บางครั้งการวางเงื่อนไขผลกระทบว่า “ทำเพื่อคนที่คุณรัก” จึงมีความสำคัญ

2. อิทธิพลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องพบเห็นและอยู่ด้วยตลอดเวลา การที่บุคคลไม่สามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมสุขลักษณะนิสัยได้นั้นส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลทางด้านสังคม เช่น

1) เศรษฐกิจสังคม เป็นปัจจัยแรกที่สำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาร่างกาย และเป็นแนวโน้มที่ป้องกันร่างกายให้ปลอดภัยจากโรค ในกลุ่มคนชั้นกลาง เด็ก ๆ ส่วนใหญ่จะได้รับการตรวจร่างกายอย่างสม่ำเสมอ มีการให้วัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ตามตารางเวลาที่กำหนดทำให้ได้รับการคุ้มครอง ให้ปลอดภัยจากโรคบางประเภท สำหรับเด็กที่อยู่ในสังคมที่มีรายได้ต่ำมักจะไม่ได้รับการดูแลในเรื่องนี้เท่าไรนัก นอกจากนี้จะมีการให้บริการในบางโอกาส

2) ค่านิยมทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยทางด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพของบุคคล ดังเช่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งคนส่วนใหญ่จะนิยมการสูบบุหรี่โดยเฉพาะผู้หญิง การสูบบุหรี่เป็นการแสดงสถานภาพของสังคมชั้นสูง ภายหลังจากค่านิยมเปลี่ยนไปก็ทำให้ การสูบบุหรี่ลดน้อยลงได้บ้างแต่ก็ยังคงเป็นพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ และการศึกษาที่แสดงผลออกมาว่ามีผู้ป่วยเป็นมะเร็งที่ปอดเนื่องจากสูบบุหรี่จำนวนเพิ่มมากขึ้นก็อาจเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยเช่นกัน

3. อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว มีความสำคัญต่อการสร้างสุขนิสัย ลักษณะนิสัยของบุคคลเป็นผลเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู (socialization) ดังเช่นการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวแบบอย่างของการดำเนินชีวิตของพ่อแม่ มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของลูกและทำให้เกิดสุขลักษณะนิสัยไปจนตลอดชีวิตไม่ว่าสุขลักษณะนิสัยนั้นจะเป็นสุขลักษณะที่ดีหรือไม่ก็ตาม เมื่อ

พ่อแม่แสดงพฤติกรรมการกินกินขนาด ดื่มน้ำอย่างหนัก ใช้อยากล่อมประสาทหรือสับสนหรือ พวกเด็ก ๆ ก็จะมีแนวโน้มที่จะทำตามแบบพฤติกรรมนั้นด้วย

แนวทางการสร้างการคิดทางบวก (Positive thinking) ด้วยตนเองตามที่ นิภา แก้วศรีงาม (2547 : 77 - 78) เสนอไว้ดังนี้

การรับรู้และการยอมรับตนเอง (I'm O.K.) เป็นการมองเห็นตนเองอย่างที่เป็น ตนมีไม่ถูกดูหมิ่นในสิ่งที่มีและเป็นอยู่เพราะหากคนไม่ยอมรับตนเอง ใครที่ไหนจะยอมรับเรา การไม่ยอมรับตนเอง และรับรู้ว่าคุณค่าของตัวเองจะทำให้เกิดเป็นปมด้อย มีความท้อแท้มองตนเองและสิ่งที่ตนเกี่ยวข้องไปในทางลบแต่ถ้ายอมรับว่าแม้เรามีโอกาสไม่เท่าผู้อื่น หรือมนุษย์เราเลือกเกิดไม่ได้ แต่มนุษย์เลือกที่จะพัฒนาตนเองได้ สร้างโอกาสให้ตนเองได้ แต่อาจจะต้องเพียรพยายามมากกว่า ผู้ที่มีโอกาส หรือเกิดมาเพียบพร้อมสมบูรณ์มากกว่าเรา คนเหล่านี้มีตัวอย่างให้เห็นอยู่มากไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาในขณะที่ทำงานไปเรียนไป สร้างหลักฐานชีวิตและสร้างธุรกิจมาจากจุดเริ่มต้นที่เป็นศูนย์ โดยมีความพร้อมและอารมณ์ที่มุ่งสู่จุดมุ่งหมายที่ดียิ่ง รู้คิด ปรับปรุง ควบคุมและพัฒนาตนเองในกลยุทธ์และวิธีการที่สร้างให้เกิดประโยชน์สุขถือว่าเป็นความรับผิดชอบในชีวิตที่ตนเลือกและตัดสินใจ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1968 : 117) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้เพื่อได้ปฏิบัติตามมาตรฐานของสังคม และทำให้บุคคลได้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528 : 21 – 22) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีความเกี่ยวข้องกันอันเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัลหรือลงโทษ การกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูอีกด้วย

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 6) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุตรทั้งวาจา และลักษณะท่าทางในการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ ชี้แนะ ให้รางวัลและลงโทษในการศึกษาเล่าเรียน การแต่งกาย การคบเพื่อน การทำงานบ้าน การรักษาเวลา การรักษาความสะอาด การใช้จ่ายเงิน การใช้เวลาว่าง สุขภาพและมารยาททั่ว ๆ ไป

จากความหมายของการอบรมเลี้ยงดู สามารถสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรเพื่อเป็นการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ และปลูกฝังแนวคิด

ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ กิริยามารยาทต่าง ๆ โดยการแสดงออกทั้งกิริยา วาจา รวมถึงการให้รางวัลและการลงโทษ เพื่อให้เด็กเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ในสังคมไทยนั้นมีความแตกต่างกันตามชั้นทางสังคมของบุคคล ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ครอบครัวชาวไร่ชาวนา การอบรมเลี้ยงดูไม่มีพิธีรีตอง และไม่พิธีพิถันเท่าไร ทำตามความสะดวกและตามใจเด็ก คือเมื่อเด็กร้องก็จะตอบสนอง และเป็นไปตามสถานการณ์ เช่น การหย่านม ถ้าเป็นลูกคนเดียวก็จะดูนมไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีน้อง การอบรมกิริยามารยาทและความรอบรู้มักสอนตามวัฒนธรรม โดยให้ความรู้โดยตรง และอยู่ในวงจำกัดของสังคม ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม ทศนคติและค่านิยม

2. ครอบครัวเจ้านายผู้ดีเก่า การอบรมสั่งสอน จะเข้มงวดพิธีพิถัน โดยเฉพาะกิริยามารยาทของผู้ดี การให้การศึกษา ก็มักจะให้กับลูกชายเพื่อสืบตระกูลมีความทะนุถนอมเด็กมาก ถ้าเป็นหญิงมักจะถูกเก็บไว้ให้อยู่แต่ในบ้าน การศึกษาเด็กหญิงก็ได้รับน้อยกว่าเด็กชาย ซึ่งส่วนมากจะให้เรียนรู้เกี่ยวกับการบ้าน การเรือน

3. ครอบครัวชั้นกลาง ครอบครัวในระดับนี้ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของครอบครัวไทยสมัยใหม่ การอบรมมักจะเน้นเรื่องความสามารถทางการศึกษาและการทำงานของเด็ก มีทักษะในการแข่งขันมากกว่า 2 พวกแรกการอบรมจะเพิ่มความพิธีพิถันมากขึ้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 42 - 43) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 แบบ

1. แบบมุ่งอนาคต หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่สร้างนิสัย การบังคับตนเองให้อดได้รอได้หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในที่นี้ แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าที่จะตามมาภายหลัง

2. แบบรักสนับสนุน หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติของมารดา ในลักษณะของการแสดงความสนิทสนม รักใคร่ ชื่นชม สนใจทุกข์สุข ช่วยแก้ปัญหาให้ลูก

3. แบบควบคุม หมายถึง ลักษณะแบบปฏิบัติของบิดามารดาในลักษณะการออกคำสั่ง และควบคุมการกระทำในเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยไม่ยอมปล่อยให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง

4. แบบใช้เหตุผล หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดา โดยการอธิบายเหตุผลในขณะที่สนับสนุน และห้ามปรามการกระทำของลูก

5. แบบลงโทษทางกายและจิต หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดาในลักษณะที่ลงโทษลูกด้วยการทำให้เจ็บตัว หรือการตีเตียนไม่ให้ความรัก ตัดสิทธิ์ต่าง ๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 : 26) ได้แบ่งบิดามารดาออกเป็น 4 ประเภท ตามทศนคติของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร คือ

1. ประเภทรักจนหลง หมายถึง การเลี้ยงดูที่让孩子เป็นศูนย์กลาง เด็กจะได้รับความรักและการตามใจอย่างมากจนเกินไป ไม่มีความรับผิดชอบหรือหน้าที่ที่จะปฏิบัติภายในบ้าน ได้รับของและพาไปเที่ยวสนุกสนาน โดยไม่มีเหตุผลอันควร

2. ประเภทเข้มงวด หมายถึง การเลี้ยงดูหรือคาดหวังให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หาก

ไม่ปฏิบัติจะถูกลงโทษ การกระทำมีกฎเกณฑ์ลงโทษอย่างยุติธรรม พ่อแม่มีคาดหวังที่จะให้เด็กมีความสามารถเกินธรรมชาติ

3. ประเภทละทิ้งและปฏิเสธ หมายถึง การเลี้ยงดูทำตนเป็นศัตรูอย่างเปิดเผยกับเด็กแสดง ความโกรธเกลียดในรูปของการควบคุม และลงโทษซ้ำพ่อแม่ยังรู้สึกว่าลูกของตนเป็นผู้แก้ไขให้ไม่ได้แล้ว

4. ประเภททะนุถนอมแบบไขว่ในหิน หมายถึง การเลี้ยงดูแบบคอยสอดส่องลูกตลอดเวลา โดยมีให้เสียเลย พ่อแม่จะทำให้ลูกทุกอย่างแม้จะโตแล้ว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 : 65) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูดังนี้

1. ไม่เลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ควรใช้วิธีการที่นุ่มนวล และลดปริมาณการควบคุมเด็กลงบ้าง เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกว่า ตนถูกควบคุมจนเกินไป เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจสภาพแวดล้อมของตนได้ กว้างขวางขึ้น ฝึกให้ตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของผู้ปกครอง มิใช่ปล่อย ไม่ควบคุมเลย เพราะจะทำให้เด็กขาดความเชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ขาดสมาธิ จึงควรเลี้ยงดูที่ใช้การ ควบคุมที่มีปริมาณปานกลาง จะให้ผลดีที่สุด

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีผลต่อความสมบูรณ์ทางสุขภาพจิตของเด็ก ซึ่งใช้ การอบรมแบบใช้เหตุผล โดยเฉพาะเหตุผลทางจริยธรรม จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงและมีสุขภาพจิต ดี ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าได้ได้รับความรักมาก โดยทำให้เด็กทราบว่าในการเลี้ยงดูนั้น ตนใช้เหตุผล มากกว่าอารมณ์ และควรลงโทษเด็กโตด้วยการลงโทษทางจิตมากกว่าการลงโทษทางกาย

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1984 อ้างอิงจากมะลิ อุดมภาพ. 2538 : 6) ได้แบ่งลักษณะการอบรม เลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครอง ที่มีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความรัก ความอบอุ่น รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร ได้รับผิดชอบในเรื่องส่วนตัว และมีอิสระตามความเหมาะสม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครอง ที่มีความรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ถูกบังคับให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ต้องอยู่ในระเบียบ วินัย ไม่รับฟังเหตุผล ก้าวภายในเรื่องส่วนตัว ถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ ตนต้องการ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กใน ปกครองที่มีความรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับความเอาใจใส่ ถูกปล่อยให้อะไรตามใจ และไม่สนใจว่าลูกจะ ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากพ่อแม่ พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ให้ความอบอุ่นและชอบใช้อารมณ์

2.2 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

อารีย์ พันมณี (2546 : 96 - 104) ได้เสนอวิธีการปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสำหรับพ่อแม่และคนในครอบครัวไว้ดังนี้

1. การให้ความรักความอบอุ่น พ่อแม่พึงให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่แก่บุตรอย่างเพียงพอ พ่อแม่ควรแสดงความรักลูกอย่างตรงไปตรงมาให้ลูกเห็นอย่างชัดเจน เพื่อที่จะได้เข้าใจตรงกันและตระหนักแน่ชัดว่าพ่อแม่รักและเป็นที่ยิ่งใหญ่ของลูก ไม่ว่าจะยอมตามที่ลูกขอหรือปฏิเสธที่ลูกขอก็ตาม

2. การช่วยเหลือตนเอง พ่อแม่ฝึกให้ลูกรู้จักใช้ความสามารถของตนเองให้มากที่สุด และเห็นว่าสิ่งนี้น่าจะสร้างให้เกิดเป็นค่านิยมขึ้นในสังคมไทย เพราะจากการที่เด็กได้ช่วยเหลือตนเองตามวัยของตนนั้นจะทำให้เด็กได้พัฒนาความเชื่อมั่น รู้สึกมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะที่ดีทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยพ่อแม่ควรให้อิสรภาพลูกได้ฝึกฝนและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง คอยสังเกตพฤติกรรมและเสริมสร้างให้เด็กดีขึ้นหรือเหมาะสมตามระดับวุฒิภาวะ

3. การฝึกความสังเกต โดยปกติเด็กจะช่างสังเกตและสำรวจสิ่งที่แวดล้อมตัวเด็กอยู่แล้ว พ่อแม่จึงควรมีหน้าที่คอยจัดซื้อหรือสิ่งเร้าหรืออุปกรณ์ ที่ช่วยให้เด็กพัฒนาด้านการสังเกตให้มากที่สุด เช่น จัดของเล่นที่มีสี รูปร่างที่น่าสนใจ เหมาะสมตามพัฒนาการของวัยนั้น ๆ แขนงไว้ให้เด็กดู หรือมีไว้ให้เด็กเล่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นสื่อให้เด็กฝึกช่างสังเกต

4. การซักถาม บิดามารดาฝึกให้เด็กซักถามด้วยการสนทนาก่อนเวลารับประทานอาหาร ขณะอาบน้ำ ก่อนเข้านอน หรือโอกาสใดที่อยู่กับลูก นั่งรถไปโรงเรียน นั่งรถกลับบ้าน และในขณะที่สนทนากัน พ่อแม่ก็ควรจะซักถามเด็กไปด้วยเกี่ยวกับทางด้านความจำ การหาเหตุผลบ้างในบางครั้ง และอย่าไปลิดรอนหรือขจัดคุณลักษณะอันนี้ เพราะบ่อยครั้งเวลาที่พ่อแม่ไม่เข้าใจเวลาเด็กถามคำถาม พ่อแม่จะดุ จึงไม่เพียงแต่จะทำให้ความฉลาดของเด็กชะงักหรือไม่พัฒนา แต่จะลดลงไป และถ้าพ่อแม่ทำเช่นนี้บ่อยครั้ง เด็กจะไม่ถามอีกต่อไป เพราะเข้าใจว่าเป็นสิ่งไม่ดี

5. การตอบคำถาม บิดามารดาตอบคำถามของเด็กอย่างมีเหตุผลด้วยท่าทีที่มีชีวิตชีวา ก่อนที่พ่อแม่ฝึกให้เด็กเป็นคนช่างซักถามได้ พ่อแม่จะต้องมองเห็นความสำคัญของการซักถามของเด็ก คือ เมื่อเด็กซักถาม พ่อแม่ควรแสดงความกระตือรือร้น เต็มใจ และยินดีที่จะตอบคำถามของลูก เนื่องจากเป็นหลักธรรมชาติ เมื่อเด็กรู้มากก็จะซักถามมากขึ้น

6. การแสดงความคิดเห็น พ่อแม่พึงให้อิสรภาพแก่ลูกในการแสดงความคิดเห็น การถกเถียง และการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ให้อิสระในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งเล็กๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับครอบครัว และให้อิสรภาพเด็กได้ตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยตนเองด้วยความพึงพอใจ เมื่อเด็กเติบโตก็สามารถตัดสินใจได้มากขึ้น ตัดสินใจได้อย่างอิสระ อันเป็นการฝึกหัดให้เด็กเป็นคนกล้าคิดกล้าแสดงออกและสามารถตัดสินใจได้

7. การให้รางวัล คำชมเชย พ่อแม่ควรให้รางวัล ชมเชยผลงานของลูกด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส ตลอดจนให้รางวัลเป็นของขวัญตามควรแก่โอกาส เช่น เมื่อลูกสอบได้คะแนนดี หรือลูกได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ พ่อแม่ควรร่วมแสดงความยินดี และเห็นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะทำให้เด็กพอใจ และสบายใจแล้ว ยังเป็นการย้ำให้เห็นว่า สิ่งที่ได้ทำไปนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ได้รับการยอมรับและมีกำลังใจที่จะทำดีเช่นนั้นในคราวต่อไป

8. การตัดสินใจร่วมกัน พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวมีการตัดสินใจร่วมกัน หรือประนีประนอมกันได้ ไม่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง

9. พ่อแม่รับผิดชอบร่วมกัน ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู มีการร่วมกันคิด วางแผนร่วมกัน ตลอดจนช่วยหาวิธีการปฏิบัติให้สอดคล้องกัน เช่น ในเรื่องการศึกษาของบุตร การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ลูก การวางมาตรฐานความประพฤติ เป็นต้น พ่อแม่พยายามจัดวางแผนทางหาวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดีและความสำเร็จแก่ลูก ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของพ่อแม่ เมื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือลูกประสบผลสำเร็จ พ่อแม่ก็เกิดความเป็นสุขและยินดีกับความสำเร็งนั้น แต่ถ้าเกิดความผิดพลาด พ่อแม่ก็แสดงความรู้สึกเห็นใจ ช่วยแก้ปัญหาให้ดีขึ้นและหมดไปในที่สุด

10. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พ่อแม่พึงจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้นว่า บรรยากาศที่เป็นอิสระ ไม่เคร่งครัดหรือเคร่งเครียดจนเกินไป หรือมีการขู่ทำให้เด็กกลัวและเป็นกังวลใจมากเกินไป นอกจากนั้นการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ สถานที่ที่เด็กจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนหนังสือ สมุด ดินสอสี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสนองความต้องการของเด็ก และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีลักษณะดังนี้ คือ จะมีนิสัยกล้า ไม่กลัวคน สนใจซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ มักจะเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี เรียนรู้อะไร ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวได้ดี กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตนเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเข้าใจในตนเองสูง และรู้สึกว่าคุณค่า เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

จากเอกสารที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการเลี้ยงดูบุตรด้วยความรักความอบอุ่น เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น มีอิสระทางความคิด สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม ช่วยให้เกิดการฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวได้ดี และกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

แอทคินสัน (Atkinson. 1966 : 240 - 241) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดัน ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จหรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

ลินด์เกรน (Lindgren. 1967 : 31-34) เน้นความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรูปของความต้องการความสำเร็จ ว่าเป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่นๆ และมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่

มอร์แกน (สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. 2527 : 12 ; อ้างอิงจาก Morgan. 1951) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือความปรารถนาที่จะกระทำได้ดีที่สุดและประสบความสำเร็จ ถ้าเราสามารถตกลงกันได้ว่าใครเป็นคนที่มีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เรายอมรับรู้อย่างบางอย่างเกี่ยวกับคนๆ นั้นได้ เช่น เราทราบว่าเขาสัมผัสเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ เขาจะมีบทบาทมากมายที่โรงเรียน เขาจะพยายามมากขึ้นเพื่อที่จะได้รับการป้อนกลับสำหรับพฤติกรรมของเขา และเขาถือว่าเป็นความรับผิดชอบของเขาที่เกิดขึ้นในกิจกรรมที่เขามีส่วนร่วมกัน ด้วยเหตุผลนี้เป็นที่เชื่อกันว่า ผู้มีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเชื่อว่าเขาจะชนะและสามารถมีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ต่างๆ

แมคเคลแลนด์ และคณะ (McClelland, David C. and Others. 1953 : 110-111) ได้ให้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึงความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม หรือทำดีกว่าบุคคลอื่น พยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เกิดความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว

มอร์เรย์ (อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. 2545 : 9 อ้างอิงจาก Murray. 1964 : 19) ได้อธิบายความต้องการผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการที่ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำหรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคลหรือความคิด โดยกระทำสิ่งนั้นอย่างรวดเร็วและมีความอิสระให้มากที่สุดตามความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่นๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

มีการศึกษาเป็นจำนวนมากที่ได้แสดงว่า บุคคลที่ได้ถูกประเมินค่าว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงถูกแม่เลี้ยงรื้อให้เป็นคนพึ่งตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย และให้เป็นตัวของตัวเองอย่างมาก เช่น เข้านอนเอง ทำตนให้สนุกสนานเอง เลือกล้างจานเอง และเมื่อโตขึ้นต้องหาเงินที่ต้องใช้เอง

บุคคลที่มีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักจะใช้ความพยายามมากกว่าการทำอะไรก็ตาม ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาที่มีความสามารถเท่าเทียมกัน แต่มีความแตกต่างในแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่มีความจูงใจเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึง

มาตรฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงได้คะแนนสอบดีกว่า นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 17) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าเป็น ความต้องการของบุคคลที่จะฟันฝ่าอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ และต้องการทำงานให้บรรลุจุดหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคล มีความต้องการ และมนุษย์ก็ต้องการที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ทั้งในหน้าที่การงานและเรื่องราวส่วนตัว ให้สำเร็จลุล่วง

เพราพรรณ เปลี้นภู (2542 : 325) กล่าวว่าความหมาย ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่จะทำงานให้บรรลุที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงจะตั้งมาตรฐานสำหรับตนเองอย่างดีที่สุด มีความมุ่งมั่นและต่อสู้เพื่อจะทำงานให้ได้ตาม เป้าประสงค์ด้วยตนเองและมีความสนใจที่จะให้ตนมีความเป็นเลิศ โดยไม่มุ่งหวังที่จะได้รับรางวัล หรือเกียรติยศ หรือแม้แต่การได้รับการยอมรับตอบแทน

สุชาดา สุธรรมรักษ์ (2531 : 186-187) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ พยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เอาชนะคนอื่นหรือความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีตนเอง ซึ่งความต้องการเหล่านี้ เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่ง สัมฤทธิ์ผล

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของนักเรียนที่จะ ได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวัง แม้จะยุ่งยาก ลำบากก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามทุกวิถีทางที่จะแก้ปัญหาเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จมุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ เพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตั้งไว้และ มีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จ

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทฤษฎีของ แอทคินสัน (จิราภรณ์ กุณสิทธิ์. 2541 : 37 ; อ้างอิงจาก Atkinson. 1964) กล่าวว่าแรงจูงใจ คือ สภาพที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลจนกว่าจะถูกกระตุ้นจากตัวชี้แนะในสภาพแวดล้อม ทำให้เขาเกิดความคาดหวังขึ้น บุคคลจึงประเมินการกระทำกับเขากับมาตรฐานความดีเลิศ และ ผลการกระทำของเขาจะออกมาว่าเขาประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว ดังนั้นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุกสถานการณ์ แต่จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่รับรู้ว่าการกระทำจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานอันดีเลิศบางอย่าง ซึ่งจะไปกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ออกมาเป็นการกระทำ นอกจากนี้ แอทคินสัน ยังเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงการคาดหวัง โอกาสของความสำเร็จที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจ ความคาดหวังของบุคคลเป็นสิ่งที่กระตุ้น

ให้บุคคลนั้นทำงานตามเป้าหมาย และทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในเป้าหมายนั้น และหากบุคคลนั้นมีความคาดหวังสูงจะทำให้ความตั้งใจในการทำงานเพิ่มขึ้นสูงด้วย

ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 36-62) นักจิตวิทยาสังคมแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา โดยค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยเขาตระหนักว่าความต้องการหรือแรงจูงใจอันเป็นคุณสมบัติในตัวบุคคลนั้นมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงได้ทำการวิจัยเพื่อพิสูจน์ความต้องการความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและทำให้สังคมนั้นเจริญรุ่งเรืองได้ โดยเขาศึกษาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของต่างประเทศต่าง ๆ ทั้งในอดีต และปัจจุบันซึ่งผลการวิจัยพบว่าประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประชาชนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้า กล่าวคือ ประชาชนจะแสดงออกในรูปของการขวนขวายหาหนทางฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ ที่ไม่ได้แสดงความบากบั่นพยายามหาวิธีที่จะไปสู่เป้าหมาย และเขายังพบว่า สมัยใดที่คนในชาติ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มีส่วนให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับสูง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจก็จะเจริญอย่างรวดเร็วตามมา และในทำนองตรงกันข้าม สมัยใดที่คนในชาติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ภายหลังสมัยนั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็มักดำเนินไปอย่างเชื่องช้าเช่นกัน

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 36 - 62) ได้เน้นถึงแรงจูงใจทางสังคม 3 ประการ ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) ซึ่งก็คือความปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motive) หมายถึงความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ต้องการเป็นที่นิยมชมชอบหรือรักใคร่ชอบพของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลที่เหนือกว่าคนอื่น ๆ ในสังคม ทำให้บุคคลแสวงหาอำนาจเพราะจะเกิดความรู้สึกว่าหากทำอะไรได้เหมือนคนอื่นเป็นความภาคภูมิใจ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงจะเป็นผู้ที่พยายามจะควบคุมสิ่งต่างๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่น

แมคเคลแลนด์ เน้นความสำคัญในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าแรงจูงใจด้านอื่นๆ เพราะเขาเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

จากที่กล่าวมา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความมุ่งมั่นของบุคคลในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เขาคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้บรรลุตามที่ปรารถนาและเมื่อเขาประสบผลสำเร็จ เขาก็จะแสวงหาต่อไป แต่ถ้าพบอุปสรรคก็คิดหาวิธีใหม่ที่ดีกว่าเดิมโดยไม่ล้มเลิก ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆ ในด้านการเรียนและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

3.3 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้อธิบายลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 437 - 439) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน ความปรารถนาที่จะกระทำการให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทน เพื่อมุ่งทำการให้สำเร็จ

เฮอร์แมน (Herman. 1970 : 354 - 355) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส
3. มีความพยายามไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้นไป
4. มีความอดทนทำงานที่ยากๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวน ก็จะพยายามทำต่อไปจนประสบความสำเร็จ
6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่างๆ จะผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว จึงควรรีบทำสิ่งต่างๆ ให้ทันเวลา
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน ก็จะเลือกเพื่อนที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนเองให้ดี
10. พยายามปฏิบัติงานให้ดีอยู่เสมอ

พรรณี ชูทัยเจนจิต (2533 : 312) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง
2. เป็นผู้ที่ทำงานมีแผน

3. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความหวังสูง

เอมอร์ ดีมาก (2540 : 49) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนี้

1. มีการสำรวจตัวเอง
2. มีการดำเนินงานอย่างมีแผนงาน
3. รู้จักฟังตนเอง และมีความกระตือรือร้น

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะประกอบด้วยลักษณะต่างๆ ที่สำคัญดังนี้คือ มีความทะเยอทะยานสูง มีความกระตือรือร้น มีความเพียรพยายามอดทนทำงานยากๆ ได้ กล้าเสี่ยง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญปัญหา ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนเองให้ดี

3.4 ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ถือว่าเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน กล่าวคือถ้าเรามีความปรารถนาที่จะทำอะไรให้สำเร็จนั้นคือมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เรามีความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ มากขึ้น จะมีความรู้สึกวิตกกังวลเมื่อทำงานไม่ได้ผล และจะมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และมีพลังที่จะทำงานใดๆ โดยไม่ยาก (McClelland. 1961 : 207-256) ซึ่งคล้ายกับเพราพรณ เป็เลียนภู (2542 : 326) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพลัง คือ มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีความพยายาม ตั้งใจเรียน และมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์พึงต้องมี เพื่อที่จะได้มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความหวังที่จะมีมานะ พากเพียร เพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3.4 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพลังทางจิตของบุคคลซึ่งอาจวัดได้หลายวิธี แมคเคลแลนด์ (งามตา วณิชานนท์. 2534 : 340 - 349 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1966) ได้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลด้วยวิธีการที่เมอร์เรย์เคยใช้คือใช้แบบทดสอบทีเอที (Thematic Apperception Test) ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องราวจากภาพ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า วิธีการเล่าเรื่องจากภาพ เป็นวิธีการที่บ่งชี้ถึงความแปรเปลี่ยนของสถานการณ์และอารมณ์ของบุคคลได้อย่างฉับไว จึงกลายเป็นปัญหาสำคัญในการใช้วิธีการนี้บ่งชี้ถึงปริมาณแรงจูงใจเฉพาะอย่าง ดังนั้นในระยะแรกของการศึกษาปริมาณแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้ถูกศึกษา และศึกษาผลของแรงจูงใจจากเนื้อหาจินตนาการที่บรรยายเกี่ยวกับภาพในแบบทดสอบทีเอทีแต่ละภาพ แมคเคลแลนด์และคณะพัฒนาระบบให้คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของลักษณะการจินตนาการ การใฝ่สัมฤทธิ์ที่

บุคคลแสดงออกมาเป็นคำบรรยายภายใต้สถานการณ์ในการวิจัยเชิงทดลองมากกว่าหนึ่งสถานการณ์ที่จัดกระทำขึ้นอย่างระมัดระวัง

ตัวอย่างสถานการณ์ที่จัดกระทำที่กระตุ้นความต้องการสัมฤทธิ์ผลของบุคคลได้ในระดับสูงต่ำต่างกันอย่างเด่นชัดคือ สถานการณ์หย่อนใจกับสถานการณ์ล้มเหลว สถานการณ์หย่อนใจหรือสบายใจ (Relaxed Condition) เป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยจัดให้นักศึกษากลุ่มหนึ่งทำแบบทดสอบและอธิบายให้ทราบว่า แบบทดสอบดังกล่าวกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงให้ดีขึ้น คำตอบที่ได้จากนักศึกษาจะนำไปเพื่อการปรับปรุงแบบทดสอบให้สมบูรณ์ขึ้น สถานการณ์หย่อนใจนี้จัดขึ้นเพื่อให้บรรยากาศของความไม่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำสุดก่อนลงมือเขียนบรรยายภาพในแบบทดสอบที่เอที ส่วนสถานการณ์ล้มเหลว (Failure Condition) เป็นสถานการณ์ที่นักศึกษาได้รับการอธิบายว่าแบบทดสอบที่นำมาให้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานวัดระดับสติปัญญาและความเป็นผู้นำ และต่อมานักศึกษากลุ่มนี้ได้รับทราบว่าตนไม่ผ่านการทดสอบก่อนที่จะลงมือเขียนบรรยายในภาพแบบทดสอบที่เอที จากนั้นผู้วิจัยจะจัดให้ผู้ถูกศึกษาทั้งสองกลุ่มดูภาพในแบบทดสอบ ซึ่งเป็นภาพบุคคลในเหตุการณ์คลุมเครือประมาณ 4-5 ภาพ โดยเปิดโอกาสให้ภาพละประมาณ 20 วินาที เพื่อกระตุ้นให้ผู้ถูกศึกษาเขียนบรรยายถึงความคิด ความต้องการ และการกระทำของตัวเองในภาพทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต เป็นเรื่องราวสั้นๆ (ประมาณ 5-6 ประโยค) โดยกำหนดเกณฑ์ในการเขียนบรรยายภาพตามคำถามต่อไปนี้

- 1) กำลังเกิดเหตุการณ์อะไรในภาพ คนในภาพคือใคร
- 2) มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อนหน้านี้
- 3) ภาพนี้ทำให้คุณนึกถึงอะไร อะไรคือสิ่งที่คุณต้องการ
- 4) จะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นต่อไป และจะทำอย่างไร

เมื่อผู้ถูกศึกษาบรรยายภาพทุกภาพเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำคำตอบของแต่ละคนมาตีความหมายและให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแนวคิดและเนื้อเรื่องที่บรรยายเกี่ยวข้องกับลักษณะของแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์เพียงใด เพื่อบ่งชี้ปริมาณความรุนแรงของแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ของบุคคลที่ถูกศึกษา โดยพิจารณาให้คะแนนจากเนื้อหาจินตนาการไม่สัมฤทธิ์ที่แสดงออกมาในประโยคต่างๆ ที่บรรยายถึงภาพเหตุการณ์หนึ่งๆ ใน 10 ด้านดังนี้

- 1) แสดงความต้องการอย่างเด่นชัดที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จด้วยตนเอง
- 2) มีความคาดหวังในความสำเร็จของงาน
- 3) มีความคาดหวังในความล้มเหลวของงาน
- 4) มีการพิจารณาดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมายว่าควรดำเนินการตามขั้นตอนอะไรบ้าง
- 5) บอกวิธีการที่กระทำแล้วจะประสบความสำเร็จ
- 6) บอกวิธีการที่กระทำแล้วประสบความสำเร็จล้มเหลว
- 7) พิจารณาสິงที่อาจขัดขวางการทำงานของตน หรือปัญหาในการทำงาน

8) สามารถรับรู้ถึงปัญหาทั้งปัญหาภายนอกตน เช่น กฎระเบียบมาก ไม่มีระเบียบในการใช้จ่ายเงินบางประเภท งบประมาณไม่พอ เป็นต้น และปัญหาภายในตน เช่น ขาดความรู้ความชำนาญ ขาดความสามารถ ขาดความพยายาม เป็นต้น

9) เมื่อคาดว่าจะทำงานสำเร็จก็เกิดความยินดี พอใจ มีความสุข และเมื่อคาดว่าจะทำงานล้มเหลวก็เกิดความเศร้าเสียใจและคิดหาทางปรับปรุงใหม่

10) มีข้อความที่แสดงความเห็นว่าความไฝ่สัมฤทธิ์เป็นจุดเด่นหรือเป็นศูนย์กลางของความคิดนั้นๆ หรือเป็นจุดเด่นของเรื่องนั้นๆ ที่เขียนบรรยายออกมา

เมื่อถูกผู้ศึกษาเขียนบรรยายเรื่องราวจากภาพในลักษณะที่ตัวเอกของเรื่องกำลังชวนชวนต่อสู้เพื่อเอาชนะคู่แข่ง พยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานบางอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างดี หรือทำงานหนักเพื่อได้รับการเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่ง การแสดงจินตนาการในลักษณะดังกล่าวของผู้เขียนบรรยายเรื่องจากภาพสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางจิตใจที่ผูกพันอยู่ในเรื่อง ความไฝ่สัมฤทธิ์ในระดับที่หมายความว่าตัวเขาเองคือผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จอย่างมากนั่นเอง

จนถึงปัจจุบันข้อค้นพบต่างๆ เกี่ยวกับแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลส่วนใหญ่ ได้มาด้วยการวัดแบบนี้อย่างไรก็ตาม ดวงเดือน พันธุมนาวัน และคณะ (งามตา วณิชทานนท์. 2534 : 361 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวัน และคณะ. 2530) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การวัดด้วยการเล่าเรื่องราวจากภาพในแบบทดสอบทีเอที นั้นสังเกตจากการให้คะแนนในคู่มือของแมคเคลแลนด์ และคณะ แล้วเหมาะที่จะใช้วัดกับผู้ถูกศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ และมีการศึกษาค่อนข้างดี เพราะคนลักษณะนี้สามารถจะเขียนเล่าเรื่องราวลักษณะต่างๆ ได้ค่อนข้างสมบูรณ์และแบบทดสอบทีเอที นี้สามารถวัดกับผู้ที่มีความแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ได้อย่างละเอียด แต่สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ค่อนข้างต่ำหรือต่ำมากอาจวัดได้ไม่ละเอียดเท่าที่ควร จึงเป็นไปได้ว่าบุคคลสองกลุ่มหลังนี้จะได้คะแนนแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์เป็นศูนย์เท่ากัน

วิธีการที่ใช้วัดปริมาณแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์อีกวิธีหนึ่งคือการวัดโดยให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับตนเองในแบบวัดปรนัยเนื่องจากมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่าการวัดแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ด้วยแบบวัดประเภทเล่าเรื่องราวจากภาพในแบบทดสอบทีเอทีของแมคเคลแลนด์ มีปัญหาในเรื่องให้ค่าความเชื่อมั่นในระดับต่ำ และขาดความเที่ยงตรงเมื่อตรวจสอบจากสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้อง เฮอร์แมน (งามตา วณิชทานนท์. 2534 : 345-347; อ้างอิงจาก Herman. 1970 : 353 citing Kerlinger. 1966) ได้สร้างแบบสอบถามประเภทมีข้อความให้เลือกขึ้นโดย คำถามทั้งหมดครอบคลุมคุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์สูง 10 ประการดังนี้

1) เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยานไฝ่สูงในระดับที่ไม่เกินความสามารถของผู้นั้นที่จะทำงานให้สำเร็จ

2) เลือกงานที่มีโอกาสทำสำเร็จได้สูงเมื่อผลลัพธ์ของการกระทำขึ้นกับปัจจัยภายนอก อย่างมาก เช่น โชค

3) มีความอดสาหัส พยายาม เพื่อเลื่อนขั้นทางสังคม

4) ยืนหยัดอยู่เป็นเวลานาน เมื่อเผชิญกับงานที่มีความยากปานกลาง

5) เมื่อถูกขัดขวางขณะกำลังพยายามทำงานอย่างหนึ่งให้สำเร็จ ก็ไม่ย่อท้อ พยายามตั้งต้นทำงานนั้นต่อไปอีก

6) เป็นผู้รับรู้เกี่ยวกับเวลาที่เคลื่อนผ่านไป และรู้สึกว่สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

7) ทักษะในเรื่องเวลาของบุคคลมุ่งที่อนาคตเป็นส่วนใหญ่

8) การเลือกผู้ร่วมทำงานกระทำโดยพิจารณาความสามารถของบุคคลเป็นสำคัญ

9) ชอบให้ผู้อื่นรับรองตนด้วยผลงานที่มีประสิทธิภาพ

10) เป็นบุคคลที่ทำงานดี

จากข้อคำถามที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ดังกล่าวจำนวน 92 ข้อ และได้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างของเขาแล้วนำมาวิเคราะห์แบบกลุ่ม (Cluster Analysis) เพื่อเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพดีไว้ใช้ในแบบทดสอบได้ข้อคำถามทั้งหมด 29 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 และมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เฮอร์แมน (งามตา วรินทร์านนท์. 2534 : 345-347; อ้างอิงจาก Herman. 1970 : 353) ได้พยายามพิสูจน์คุณภาพของเครื่องมือวัดนี้ด้วยการวิจัยเชิงทดลอง 2 ครั้ง ผลการทดลอง ทั้งสองครั้งแสดงให้เห็นว่าคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ได้จากการวัดแบบปรนัยของเฮอร์แมนนี้ มีลักษณะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ และพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบ ที่เอที

ตัวอย่าง ข้อคำถามแบบปรนัยที่เฮอร์แมนใช้ในการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล

0) การทำงานเป็นสิ่งที่

_____ ฉันไม่ชอบเลย

_____ ถ้าเรื่องนี้จะไม่ได้ ฉันก็จะไม่ทำ

_____ ฉันทำเป็นบางครั้ง

_____ ฉันชอบทำ

_____ ฉันชอบทำมาก

00) ฉันพบว่าชีวิตที่ไม่ต้องทำงานใดๆ ทั้งสิ้นเป็นชีวิตที่

_____ เป็นอุดมคติสำหรับฉัน

_____ น่าสุขสบายมาก

_____ น่าสบาย

_____ น่าเบื่อหน่าย

_____ น่าเบื่อหน่ายมาก

ส่วนการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้มีผู้สร้างในรูปแบบต่างๆ ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้
 ณรงค์ ทีปประชัย. (2547 : 91) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับ
 ความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิด
 ของรัฐ โดยสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
 ประมาณค่า 7 ระดับ ดังตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
0	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับบทเรียนที่ยากๆ							
00	ข้าพเจ้าไม่ชอบตั้งความมุ่งหวังในการศึกษาไว้ก่อน							
000	ข้าพเจ้าพยายามสอบให้ได้เกรดดีขึ้นทุกครั้ง							

นันทนา จันทรผืน (2545 : 58) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังใน
 อนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ และได้สร้างแบบทดสอบวัด
 ความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ
 ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริงมาก ที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่จริง
0	ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะมีอาชีพที่มีรายได้สูง				
00	ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียง				

พิทักษ์ วงแหวน (2546 : 119) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
 ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ โดยสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจ
 ใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		บ่อย ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
0	ข้าพเจ้าปรับปรุงงานตนเองอยู่เสมอ					
00	ข้าพเจ้าตั้งใจทำคะแนนสอบให้ได้สูงที่สุด					
000	ไม่มีสิ่งใดยากเกินความสามารถของข้าพเจ้า					

จำรูณ เทียมธรรม (2546 : 65) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ ว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งช่อง

ข้อความ	จริง	จริงค่อนข้างมาก	จริงค่อนข้างน้อย	ไม่จริง
(0) ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น				
(00) ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเมื่อรู้ว่าตนเองด้อยกว่าเพื่อน				

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำได้หลายวิธี โดยบุคคลจะต้องประเมินตนเอง และคะแนนที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวบ่งชี้ผลในแต่ละบุคคล และ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนันทนา จันทรพันธ์ (2545) ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มาพัฒนาสำหรับการวิจัย

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

สுகมล วิภาวิพลกุล (2547 : 37) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีค่าเท่าเทียมกับผู้อื่น ตระหนักในศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิแห่งตน สามารถมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องได้รับการโอ้อุ้มหรือพึ่งพิงคนอื่น

ปรีชา ธรรมา (2547 : 48) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเห็นความสำคัญและคุณค่าของตัวเอง กับทั้งเห็นว่าคุณค่าของตนเป็นที่ยอมรับของคนอื่นด้วย ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อตนเอง

กรมสุขภาพจิต (2547 : 83) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดี ๆ ที่บุคคลมีต่อตนเอง รัก ห่วงถือตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ความรู้สึกดี ๆ กับ ตัวเองดังกล่าว นั้น จะทำให้มีความมั่นใจในสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล ในการตัดสินคุณค่าของตนเอง ยอมรับตนเอง เห็นว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น ในสังคม เห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถที่จะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้

4.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) เป็นส่วนหนึ่งของมโนภาพแห่งตน (Self - concept) ซึ่ง (ธีรยุทธ ชัยยุทธยรรยง. 2544 : 22 - 23 ; อ้างอิงจาก Dinkmeyer. 1965) มโนภาพแห่งตนเป็นหน่วยรวมแห่งความคิด ที่มีระบบประกอบด้วยการรับรู้คุณลักษณะของสิ่งที่เป็น "ตัวฉัน" และการรับรู้ความสัมพันธ์ที่ "ตัวฉัน" มีกับผู้อื่นและสิ่งอื่น รวมทั้งค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เหล่านี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งขณะรู้ตัวและไม่รู้ตัว การรับรู้ตนเองจะเป็นในแง่ของความสามารถ คุณค่า ค่านิยม ข้อจำกัด เป็นต้น จึงเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่บุคคลใช้เพื่อชี้บอกธรรมชาติของตนเอง และใช้ในการเปรียบเทียบกับผู้อื่น โดยอาศัยประสบการณ์การปะทะสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลรอบข้างว่าตนเองสามารถทำอะไรได้บ้าง มโนภาพแห่งตนจึงเป็นเรื่องของความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของตนเอง ซึ่งอาจไม่ตรงกับความจริง แต่เป็นเสมือนข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับจุดแข็งจุดอ่อน และความเจริญงอกงามที่เป็นไปได้ และรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมตามปกติของตน สิ่งเหล่านี้ไม่มีลักษณะคงที่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เป็นเสมือนข้อผูกมัดที่คนให้กับตนเอง และมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

โรเซนเบิร์ก (Rosenberg. 1965 : 54) ถือว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่บุคคลหนึ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงจะหมายถึง การที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะหมายถึง คนที่ขาดความเคารพตนเอง ปฏิเสธตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความพึงพอใจในตนเอง มีความรู้สึกที่ตนเองด้อย ขาดบางสิ่งบางอย่าง ไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 236) กล่าวว่า จากการมีมโนภาพแห่งตนเอง บุคคลจะประเมินมโนภาพแห่งตนออกมาเป็นการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งกระบวนการตัดสินคุณค่าจากการตรวจสอบตนเองด้วยผลงานตามความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานและค่านิยมส่วนบุคคลแล้วนำมาตัดสินออกมาเป็นคุณค่าของตน ความรู้สึกต่อตนเอง อาจเป็นไปได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ แต่จะแสดงให้เห็นด้วยลักษณะท่าทางหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก การเห็นคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์ในเรื่องความสำเร็จ และการกระทำการสิ่งต่าง ๆ ได้บรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้ได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่ หรือคนอื่น ๆ เป็นการสะสมความพอใจต่อตนเองขึ้นมาทีละน้อยกลายเป็นความรู้สึกเชื่อถึงความสามารถที่จะก้าวไปให้ถึงคุณค่าที่ตั้งไว้ ถ้าทำได้สำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองในที่สุด

สุวรรณี พุทธิศรี และชัชวาล ศิลปกิจ (2541 : 359) ได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสังคม (Social) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า มีความสำคัญ รู้สึกถึงความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตนเอง เป็นที่พึ่งของสังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข
2. ด้านการศึกษา (Academic) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่ามีความสามารถ มีคุณค่าอันเนื่องมาจากความสำเร็จ และความพอใจในผลการเรียนของตนเอง ซึ่งอาจจะถูกกำหนดมาตรฐานโดยบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อน
3. ด้านครอบครัว (Family) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าเป็นที่รัก เป็นที่ภาคภูมิใจของบิดา มารดา และคนในครอบครัว
4. ด้านภาพลักษณ์ (Body Image) หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกดี ๆ เกี่ยวกับการมองรูปลักษณ์ของตนเองว่า สูง ผอม อ้วน เตี้ย กำลังดี หรือ หน้าตาดี
5. ด้านมุมมองรวม (Global) การที่นักเรียนรู้สึกและมีมุมมองเกี่ยวกับตนเองโดยทั่ว ๆ ไป เช่น มีความรู้สึกเป็นคนดี เป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

4.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับเด็ก เพราะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิต ความสามารถทางด้านอารมณ์และสังคม เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังและความกล้าหาญ จะทำให้เป็นคนที่มีประสิทธิผลสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มักจะมีการประเมินตนเองในด้านดี แต่ถ้าบุคคลใดที่มีความรู้สึกว่ามีใครสนใจ ไม่ได้รับการยอมรับ หรือทำอะไรแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไร้ค่า ดังนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่ต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Newman. 1986 : 281 - 286)

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญยิ่งในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ เพราะบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ นอกจากนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตนเอง ทำให้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มีความมานะพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ไม่เหยียบย่ำความรู้สึกของผู้อื่นให้ต่ำลง เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตดี มีเพื่อนมาก ในทางกลับกันถ้าบุคคลใดไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ก็จะเป็นคนที่ชอบโยนความผิดของตัวเองให้กับบุคคลอื่น เป็นคนชอบจับผิดคนอื่น ต้องการการเอาใจใส่และต้องการได้รับการยอมรับจากคนอื่นสูง เป็นคนที่ไม่

ค่อยมีเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนสนิท ขาดการตัดสินใจที่ดี ชอบผัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นอยู่เสมอ นอกจากนั้นคนที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเองมักเป็นคนที่พยายามฆ่าตัวตาย เนื่องจากเห็นว่าตนเป็นคนไร้ค่า ดังจะเห็นได้จากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น

4.4 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง

แบรนแดน (ธีระ ชัยยุทธธรรม. 2544 : 21 ; อ้างอิงจาก Branden, N.1987) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีดังนี้

1. มีใบหน้า ท่าทาง วิธีการพูด และการเคลื่อนไหวแฝงไว้ด้วยความแจ่มใส ร่าเริง มีชีวิตชีวา มีความปิติยินดีปรากฏอยู่ในตัว
2. สามารถพูดถึงความสำเร็จ หรือข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา และด้วยน้ำใจจริง
3. สามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คำสรรเสริญ การแสดงออกด้วยความรัก ความซาบซึ้ง
4. สามารถเปิดใจรับคำตำหนิ และไม่ทุกข์ร้อน เมื่อมีผู้กล่าวถึงความผิดพลาดของตน
5. คำพูดและการเคลื่อนไหวมีลักษณะไม่กังวล เป็นไปตามธรรมชาติ
6. มีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดีระหว่างคำพูด การกระทำ การแสดงออก และการเคลื่อนไหว
7. มีเจตคติที่เปิดเผย อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดและประสบการณ์ใหม่ และโอกาสชีวิตใหม่ ๆ
8. สามารถที่จะเห็นและสนุกสนานกับแง่ชีวิตของทั้งตนเองและทั้งผู้อื่น
9. มีเจตคติที่ยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อสถานการณ์และสิ่งท้าทาย มีวิญญานของการเป็นคนช่างคิด และไม่เอาจริงเอาจังกับชีวิตจนมากเกินไป
10. มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
11. สามารถเป็นตัวของตัวเอง แมตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเครียด

สินีนาฏ สุทธจินดา (2550 : online) กล่าวว่า คนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง หมายถึง บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีความภูมิใจในผลสำเร็จ ของงาน บุคคลซึ่งมีความคิดริเริ่ม และมีความมุ่งมั่น ที่จะแก้ปัญหา และรับผิดชอบปัญหา ที่จะเกิดตามมา เป็นคนที่คนอื่นรักและรักคนอื่น เป็นบุคคลที่สามารถควบคุมตัวเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน โดยสรุปแล้วคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะหมายถึงคนที่มีความคิด สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบสูง และซื่อสัตย์ ตรงกันข้ามกับคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำหรือพฤติกรรมป้องกัน (defensive) คนกลุ่มนี้มักจะต้องการ พิสูจน์ตัวเอง หรือวิจารณ์คนอื่น ใช้คนอื่น เพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง บางคนอาจจะหยิ่ง หรือถูกผู้อื่น มักจะไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ไม่มั่นใจว่าตัวเอง จะมีคุณค่า หรือความสามารถ หรือการยอมรับ ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่กล้าที่จะทำอะไร เนื่องจาก

กลัว ความล้มเหลว คนกลุ่มนี้มักจะวิจารณ์คนอื่น มากกว่าที่จะกระทำ ด้วยตัวเอง และยังพบอีกว่า คนกลุ่มนี้มักจะ ชอบความรุนแรง ดุด่า ย่ำยี มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย คนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะต้องมีความสมดุลของความต้องการผลสำเร็จ หรืออำนาจ และความรู้จักคุณค่า ความมีเกียรติ และความซื่อสัตย์ ซึ่งอาจจะหมายถึง จิตใต้สำนึก และพฤติกรรมนั่นเอง จิตใต้สำนึกของคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง จะต้องรู้จักบาป บุญคุณโทษ รู้สิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี ความซื่อสัตย์ ความมีเกียรติ ส่วนพฤติกรรมของการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสามารถที่จะคิดแก้ปัญหา เชื่อมั่นในความคิด และความสามารถ ของตัวเอง สามารถเลือกวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้อง หากสูญเสียความสมดุลก็จะทำให้เกิดปัญหา เช่น หากจิตใต้สำนึกไม่แข็งแรง หรือสมบูรณ์พอ ก็จะทำให้คนเกิดพฤติกรรมเชื่อมั่นตัวเอง มากเกินไป หยิ่งยโส ดูถูกคนอื่น หากแต่มีแต่จิตใต้สำนึกที่ดี แต่ไม่มีความมุ่งมั่น ที่จะประสบผลสำเร็จชีวิต ก็อาจจะไม่ถึงเป้าหมาย ดังนั้นบุคคลที่ชอบพูดถึงแต่ตัวเอง อวดดี ดูถูกคนอื่น คนพาล ชอบเอาเปรียบคนอื่น คนที่กล่าวโทษคนอื่นไม่ถือว่าคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นสิ่งสามารถสร้างเสริมให้เกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต โดยที่บุคคลสามารถสร้างความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเองได้ดังนี้

1. ค้นหาความสนใจ จุดมุ่งหมายและข้อดีของตนเอง พร้อมทั้งมุ่งมั่นพัฒนาความดีนั้นให้คงอยู่และดียิ่ง ๆ ขึ้นไป
2. เมื่อทำงานอะไรก็ตาม ควรเน้นที่ความมุ่งมั่นในการทำงานมากกว่าผลลัพธ์ของงาน
3. มองตนเองและคนอื่นในแง่ดีไว้ก่อน
4. จำไว้ว่าบางครั้งคนเราก็ทำผิดพลาดได้ ซึ่งไม่ได้หมายความว่า จะเป็นความล้มเหลวตลอดชีวิต ให้เวลาและโอกาสตนเองในการเริ่มต้นใหม่ รวมทั้งมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง สำรวจตนเองว่ามีอะไรบกพร่องแล้วพยายามหาทางปรับปรุงแก้ไข
5. ตั้งเป้าหมายให้สอดคล้องกับความเป็นจริง การคาดหวังเกี่ยวกับตนเองสูงโดยเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่ประสบความสำเร็จอย่างดี แทนที่จะเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจทำให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงเพราะไม่ถึงเป้าหมายที่ตนเองวางไว้
6. อย่าเอาความคิดเห็นของผู้อื่นที่เกี่ยวกับตัวเองมาเป็นเครื่องตัดสิน เพราะการฟังผู้อื่นตลอดเวลาจะทำให้ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ควรรับฟังเพื่อเป็นข้อสังเกตตัวเองและดำเนินชีวิตไปสู่จุดหมาย
7. กล้าลอง กล้าเสี่ยงในสิ่งใหม่ ๆ ถ้าประสบความสำเร็จก็จะรู้สึกภาคภูมิใจ ถ้าล้มเหลวก็ได้บทเรียน ทั้งนี้จะทำให้เกิดความมั่นใจและนับถือตนเองได้
8. จงใช้คำพูดดี ๆ กับตนเองอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เช่น ฉันเป็นคนมีความสามารถ ฉันมีความรับผิดชอบ ฉันเป็นคนมีระเบียบวินัย เป็นต้น

9. พยายามรับฟังคำพูดดี ๆ จากบุคคลหรือสื่อต่าง ๆ เช่น จากคนในครอบครัว เพื่อน เทป บทเพลง หนังสือดี ๆ ที่ได้ยินได้ฟังแล้วเกิดความรู้สึกดีกับตนเอง

10. เมื่อได้ยินคำพูดที่ไม่ดีต่อตนเองเกิดขึ้นในสมองของเรา เช่น สอบไม่ผ่านแน่ ความจำใช้ไม่ได้ ไม่มีความสามารถ ฯลฯ ต้องรีบจัดคำพูดนั้น ๆ เสียด้วยการบอกกับตนเองว่า “ให้เลิกคิด ” แล้วแทนที่คำพูดไม่ดีด้วยคำพูดดี ๆ

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

5.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

สมิท (Smith. 1961 : 185) ได้ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเองหรือการยอมรับตนเอง บุคคลใดมีความเชื่อมั่นในตนเองมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามความเป็นจริง (Real Self) กับตนตามอุดมคติ (Ideal Self) ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมาก จะเป็นเหตุทำให้ตนมีความรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่พึงพอใจในตนเอง ซึ่งหมายถึงขาดความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งทำให้เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจและชอบพึ่งผู้อื่น

ไซมอนด์ (มันจนา จงกล. 2547 : 13 ; อ้างอิงจาก Symons. 1969 : 85–86) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะต่างๆ 5 ลักษณะ คือ

1. กล้าแสดงออก ได้แก่ กล้าแสดงความสามารถของตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าซักถามข้อสงสัย
2. การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง การทำงานประสบผลสำเร็จ การมีความเพียรพยายาม
3. การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผล ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง การตัดสินใจด้วยตนเอง
4. การมีความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด
5. การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือแก่หมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่

กรมวิชาการ (2537 : 1) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า เป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่างๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเราเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และ

แก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง อันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

สุทธภา โขติประดิษฐ์ (2537 : 8) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถของเด็กในการแสดงออก ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง มีความรับผิดชอบต่องานที่ตนได้วางแผนไว้ ตลอดจนพร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

ศรีสุตา คัมภีร์ภัทร (2534 : 26) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่มีความกล้าหาญในการตัดสินใจกระทำการสิ่งใด ๆ กล้าที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ โดยไม่ลังเลสงสัยในเรื่องที่จะตัดสินใจกระทำการนั้นๆ

สุนันทา แผนพรหม (2540 : 12) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่มีความกล้าหาญหรือสามารถที่จะกระทำการใดๆ ด้วยความแน่ใจ ไม่ลังเลสงสัยในการกระทำที่ได้ตัดสินใจลงไป และกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ สามารถที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความเพียรพยายามที่จะหาทางแก้ไขปัญหา และกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความตั้งใจที่แน่วแน่และมั่นใจว่าจะต้องประสบผลตามที่ตั้งใจไว้

ลัดดา สุวรรณรัตน์ (2512 : 7) ได้สรุปความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่ไม่มีผู้ใดจะให้เด็กได้โดยตรง แต่สามารถจัดบรรยากาศและโอกาสให้เด็กเกิดความมั่นใจและพัฒนาขึ้นได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือ และ การให้คำปรึกษาหารือของบิดามารดา ครู อาจารย์ อย่างเหมาะสม โดยจะให้เด็กพัฒนาอย่างเป็นอิสระและทำให้เด็กรู้สึกว่าเขา มีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เด็กจะสามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้นถ้าเด็กมีความเชื่อมั่นอย่างแท้จริง ว่าตนเองเป็นบุคคลที่น่าพึงพอใจ และประสบผลสำเร็จตามความต้องการ

สมพร พลอยงาม (2525 : 115) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความแน่ใจ ความมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่างๆ หรือเผชิญต่อความจริงตลอดจนมีความตั้งใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่บังเกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจจะกระทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป โดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524 : 37) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลที่มีต่อตนเอง ทั้งในแง่ความพึงพอใจ และการยอมรับในรูปร่างลักษณะ ความสามารถ คุณค่าของตนเอง และสภาพที่ตนเองมีอยู่หรือเป็นอยู่ กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจเข้าใจในบทบาทของตนเองในสังคมได้อย่างเหมาะสม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พชรมณท์ เพียรคงชล (2533 : 46) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้บุคคลมีความรับผิดชอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก กล้าเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ พึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จากความหมายความเชื่อมั่นในตนเองที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีความมั่นใจในการกระทำใดๆ ให้สำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ โดยไม่ท้อถอย สามารถที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะต้องเป็นคนที่มีความมั่นใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง ยอมรับในความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง โดยอีริกสันมีความเห็นว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นได้เนื่องจากการที่คนมีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคม และแต่ละขั้นจะมีช่วงวิกฤตสำหรับที่จะพัฒนาการเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะในชีวิต ถ้าช่วงใดพัฒนาการเป็นไปได้อย่างดีมีลักษณะทางบวกมากกว่าทางลบ พัฒนาการทางบุคลิกภาพก็จะเป็นไปในทางที่ดี ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีย่อมสามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจได้ ในทางตรงข้ามถ้าช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก ผู้คนนั้นจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัว และอีริกสันชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลที่แต่ละขั้นมีต่อกัน โดยพัฒนาการในขั้นหลังจะได้รับอิทธิพลจากขั้นก่อนนั้น ซึ่งพัฒนาการของบุคคลมี 8 ขั้นดังนี้ (สปานี่ สนธิรัตน์ และคณะ. 2537 : 45 - 47)

ขั้นที่ 1 วัยแห่งความไว้วางใจ และความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust versus mistrust)

อยู่ในระหว่างปีแรกของชีวิต หรือ 0 – 2 ปี ทารกขึ้นอยู่กับดูแลของผู้อื่น แม่ของเด็กจะเลี้ยงดู อุ้มชู แต่งตัว และแสดงการกระตุ้นใหม่ๆ ให้แก่ทารกอยู่เสมอ ทั้งพ่อและแม่จะกอดทารกไว้ พูดและเล่นกับลูก การปะทะสัมพันธ์ (interaction) ทางสังคมนี้เป็นเครื่องกำหนดทัศนคติของเขาในเวลาต่อมา ถ้าเด็กทารกได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรัก และได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายอย่างเพียงพอ เด็กจะเรียนรู้ถึงความไว้วางใจในสิ่งแวดล้อมของเขา ถ้าเขาได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม หรือถ้าพ่อแม่ไม่มีความคงเส้นคงวา หรือไม่มีความมั่นคงในการเลี้ยงดูลูก ทารกจะกลายเป็นคนขลาดกลัว ขี้ตกใจและขาดความมั่นใจและไม่ไว้วางใจในตนเอง เช่นเดียวกับที่ไม่ไว้วางใจในตัวผู้อื่น

ขั้นที่ 2 วัยแห่งความเป็นอิสระ และความสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy versus doubt)

อยู่ในระหว่างอายุ 2 – 3 ปี เด็กจะเรียนรู้เพื่อที่จะเดิน พูด และแสดงออกอย่างอิสระ เขาสามารถที่จะเรียนรู้ได้ในอัตราที่รวดเร็ว และทำการสำรวจโลกด้วยตนเอง ถ้าพ่อแม่ของเด็กไม่คงเส้นคงวาในวิธีการส่งเสริมระเบียบวินัย มีแนวโน้มในการปกป้องเด็กมากเกินไป (over protection) หรือแสดงความไม่เห็นด้วยเมื่อเด็กแสดงออกถึงความริเริ่มของเขา เด็กจะมีพฤติกรรมไม่มั่นคง

เกิดความสงสัยไม่แน่ใจ ขาดความเชื่อมั่น มีความละเอียดใจตนเอง ในทางตรงข้ามถ้าพ่อแม่สนับสนุนความริเริ่ม มีการแสดงออกที่คงเส้นคงวา มีความมั่นคง และปล่อยให้เด็กมีอิสระอย่างเพียงพอ เด็กก็จะมีความสามารถดีขึ้น ในการที่จะเลือกเข้าไปมีบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องการรู้จักควบคุมและปกครองตนเองได้

ขั้นที่ 3 วัยแห่งความคิดริเริ่ม และความรู้สึกผิด (Initiative versus guilt)

อยู่ในระหว่างอายุ 4 – 5 ปี เริ่มพัฒนาทักษะในการเคลื่อนไหว เด็กจะเข้าสู่ความเจริญงอกงาม เพิ่มพูนประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ที่โรงเรียน เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง ถ้าบิดามารดาให้การส่งเสริมในกิจกรรมต่างๆ คำถามต่างๆ และการเล่นในทางสร้างสรรค์ โดยทั่วไป เด็กก็จะพบทางออกด้วยตัวเองได้ง่ายขึ้น ประสบการณ์ต่างๆ ที่เพิ่มพูนขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่เด็กยอมรับและพยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยตนเอง แต่ถ้ากิจกรรมของเด็กและความอยากเห็นถูกพ่อแม่จำกัด ห่วงห้ามอยู่เสมอแล้ว เมื่อไรก็ตามที่เด็กจะพยายามเปลี่ยนแปลงไปด้วยตัวของเขาเอง เขาก็จะเกิดความรู้สึกผิด และเป็นการพัฒนาความรู้สึกผิดขึ้นในตัวเขา

ขั้นที่ 4 วัยแห่งความขยันหมั่นเพียร และความรู้สึกมีปมด้อย (Industry versus inferiority)

อยู่ระหว่างอายุ 6 – 11 ปี เด็กมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะทำงานเกี่ยวกับที่เป็นการสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง บทบาทของเด็กชายจะสอนให้ใช้ความสามารถที่พบใหม่ในการทำงาน หรือการสร้างสิ่งต่างๆ และบทบาทของเด็กหญิงก็คือ การทำอาหารและเย็บผ้า เด็กในวัยนี้ทั้ง 2 เพศ มีอิสระเสรีในการศึกษาได้เท่าๆ กัน โดยการอ่านและการเรียนรู้สิ่งอื่นๆ ที่เขาสนใจ ถ้าได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่และครู เด็กจะพัฒนาความรู้สึกขยันหมั่นเพียร มีความอยากรู้อยากเห็น และพยายามแสวงหาการกระตุ้นทางสติปัญญา ถ้าพ่อแม่และครูบกรวนหรือขัดขวางความขยันหมั่นเพียรในความพยายามค้นคว้าหาในครั้งแรกของเด็กแล้ว เด็กจะพัฒนาความรู้สึกมีปมด้อยและไม่เต็มใจทำงานให้สำเร็จได้ในอนาคต

ขั้นที่ 5 วัยแห่งการรู้จักตนเอง และความสับสนไม่เข้าใจตนเอง (Identity versus role confusion)

อยู่ระหว่างอายุ 12 – 18 ปี ในระยะนี้มีลักษณะทางเพศปรากฏชัด พวกเขาจะให้ความสนใจ และเกี่ยวข้องกับเพศมากขึ้น เด็กจะต้องทำการรวบรวมประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อนทั้งหมดนั้น มารวมกันเพื่อพัฒนาความรู้สึกเข้าใจสภาพความเป็นจริงของตนเอง ซึ่งจะทำให้เขามีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้เขามีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ นอกจากนี้เขายังมีการกำหนดถึงสิ่งที่ชีวิตเขาต้องการ เขารู้ว่าเขาเชื่ออะไรและใครที่เขาเชื่อ ถ้าเขาไม่สามารถทำการรวบรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยได้รับมาตอนต้น เขาก็จะไม่สามารถพัฒนาการรู้จักตนเอง และเกิดความสับสนในบทบาทที่เขาควรจะเป็นมากขึ้น

ขั้นที่ 6 วัยแห่งความใกล้ชิดสนิทสนม และความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว (Intimacy versus isolation)

เป็นวัยที่มีการนัดพบ การแต่งงาน และการเริ่มมีครอบครัว มีบุตรและเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความเอาใจใส่ เรื่องต่างๆ ทั้งหมดนี้รวมอยู่ในวัยฉกรรจ์หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ถ้าบุคคลมีความสำเร็จในความใกล้ชิดสนิทสนมแล้ว เขาก็สามารถสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดได้ เขาจึงมีส่วนเป็นเจ้าของตัวเองและมีส่วนเป็นเจ้าของคนอื่นด้วย ถ้าบุคคลไม่สามารถที่จะให้ความสัมพันธ์อันคุ้นเคยใกล้ชิดแก่ผู้อื่น หรือไม่ได้รับความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในการรู้จักตนเอง เขาก็พัฒนาความรู้สึกแยกตนเองออกจากผู้อื่น และรู้สึกโดดเดี่ยวเดียวดายในโลก

ขั้นที่ 7 วัยแห่งความสนใจบำรุงคนอื่น และการใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Generativity versus self-absorption)

อยู่ในวัยกลางคน เป็นเวลาที่แต่ละคนสามารถจะทำให้ความขัดแย้งระหว่างตนเองกับโลกภายนอกหมดสิ้นไป มีความตั้งใจที่จะสนับสนุนผู้อื่นให้เลื่อนฐานะดีขึ้น อีริคสันให้ความหมายของความสนใจบำรุงคนอื่นว่าคือความสามารถของแต่ละบุคคลที่มองสิ่งภายนอกตัว และสามารถเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ถ้าบุคคลไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจเพราะเขาไม่อาจตัดสินใจในความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเขามาก่อนได้ เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำตนเป็นศูนย์กลาง คือสนใจแต่เรื่องตนเองและเฝ้าหาความสุขเฉพาะตนมากกว่าที่จะทำประโยชน์ต่อผู้อื่น

ขั้นที่ 8 วัยแห่งความมั่นคงสมบูรณ์และความสิ้นหวังทอดอาลัย (Integrity versus despair)

อยู่ในระยะของบุคคลที่เข้าสู่วัยชรา เป็นระยะที่สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต ถ้าเขาประสบความสำเร็จในการทำงานที่ผ่านมา และคิดถึงชีวิตของตนด้วยความชื่นชมยินดี เขาก็จะมีชีวิตบั้นปลายที่เป็นสุข สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าบุคคลรู้สึกว่าชีวิตของเขามีแต่ความผิดหวัง และความล้มเหลว เขาก็จะเข้าสู่วัยชราด้วยความไม่มั่นใจ และพัฒนาความรู้สึกที่สิ้นหวังทอดอาลัยในชีวิตตน

จากทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริคสันที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นว่าพัฒนาการในขั้นที่ 2 วัยแห่งความเป็นอิสระ และความสงสัยไม่แน่ใจ เป็นขั้นที่ส่งผลต่อพัฒนาการในเรื่องการพึ่งตนเองของเด็ก ในวัยนี้เด็กจะค้นพบว่าเขาสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการค้นพบความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่เด็กก็ยังมีความรู้สึกลังเล ไม่แน่ใจในความเป็นอิสระของเขา ความไม่แน่ใจนี้จะมีผลต่อการจะเป็นตัวของตัวเอง และทำให้ต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นเสมอ ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในตัวเด็ก ในการค้นหาถึงสิทธิและความสามารถของตนเอง ซึ่งเด็กต้องการคำแนะนำ และความเข้าใจจากผู้ใหญ่เพื่อการค้นหาตัวเองต่อไป

5.3 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

มูสเสน (Mussen. 1969 : 261) พบว่าพ่อแม่ที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง ฟุ้งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม เนื่องจากคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้ เป็นคนที่ทำอะไรก็จะประสบความสำเร็จ กล้าแสดงออก กล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มองโลกในแง่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองนั้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อบุคคลในสังคมมีความสุขก็จะส่งผลทำให้บุคคลในสังคมรู้จักฟุ้งตนเอง ช่วยเหลือตนเอง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

5.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ไซมอนส์ (มันจนา จงกล. 2547 : 17 ; อ้างอิงจาก Symonds. 1964 : 85 - 86) มีความเห็นว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงที่เดียว และความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

1. รู้ในสิ่งที่ต้องการ
2. คิดในสิ่งที่เห็นว่าสามารถกระทำได้สำเร็จ
3. สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ กับสิ่งที่ได้ตัดสินใจแล้ว

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524 : 260) ได้สรุปลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้ดังนี้ คือมีลักษณะของการพึ่งพาตนเอง รู้จักนำตนเอง เมื่อเข้ากลุ่มก็สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ สามารถตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีความกล้า มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จ

พชรมณท์ เพียรคงชล (2533 : 46) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก กล้าเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ฟุ้งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์

อารยา สุวะมาตย์ (2540 : 37) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้ดังนี้

1. ความมั่นคงทางจิตใจ มีจิตใจหนักแน่น ไม่ลังเล
2. ความกล้า กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้ากระทำ กล้าเผชิญความจริง กล้าเป็นผู้นำ
3. การพึ่งตนเอง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความเพียรพยายาม

4. ความเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเองไม่คล้อยตามผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์

5. ความสามารถในการปรับตัว มีมนุษยสัมพันธ์ ช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ยอมรับสภาพใหม่ๆ มองโลกในแง่ดี มีความรับผิดชอบ

ศิริพันธ์ วรรณกิจ (2545 : 48 - 49) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า มีลักษณะดังนี้

1. มีความกล้าในการทำสิ่งต่างๆ เช่น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าคิด
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. มีความพอใจในตัวของตัวเอง
4. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าทำได้สำเร็จ
5. ใจค่อมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความกล้าคิด กล้าพูด กล้ากระทำในสิ่งต่างๆ มีความเป็นผู้นำ เป็นตัวของตัวเอง เป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เชื่อคนง่าย สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี ใจค่อมั่นคง สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบพึ่งพาตนเอง ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

5.5 การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีผู้สร้างเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นในตนเองไว้หลายคน และมีรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้วิจัย โดยมีตัวอย่างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

ริณรพี เจริญทรัพย์านนท์ (2545 : 70) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่อมั่นในตนเองและความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล โดยสร้างแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
0.	ข้าพเจ้าตื่นเต้นเมื่อต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน				
00.	ข้าพเจ้าลังเลใจ เมื่อเพื่อนตำหนิสิ่งที่ข้าพเจ้ากำลังกระทำอยู่				

อารยา สุวะมาตย์ (2540 : 121) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง โดยสร้างแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงมากที่สุด
0. ข้าพเจ้าไม่ใช่คนโลเล ที่ชอบเปลี่ยนใจง่าย				
00. ถ้าต้องลุกขึ้นตอบคำถามครูในห้องเรียน ข้าพเจ้าจะตื่นเต้น ตกใจจนตอบไม่ถูก				

สุนันทา ถนอมสิงห์ (2540 : 68) ได้ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยสร้างแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นแบบสถานการณ์ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจการตัดสินใจของผู้ตอบในสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หากผู้ตอบประสบกับสถานการณ์เหล่านี้ จะตัดสินใจเลือกตอบ ในข้อใด จากตัวเลือก 3 ตัวเลือกที่กำหนดให้

0). ในการประชุมของชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อพิจารณาการหารายได้เข้าชมรม โดยจะจัดให้มีการฉายภาพยนตร์ ที่ประชุมมีมติว่าจะจำหน่ายบัตรในราคาใบละ 50 บาท สมหมายซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิก มีความเห็นว่าราคาบัตรแพงเกินไป หากนักเรียนเป็นเป้าหมาย จะทำอย่างไร

ก. ยกมือขอแสดงความคิดเห็นในเรื่องราคาบัตร

ข. นั่งเฉยไม่แสดงความคิดเห็นใดๆทั้งสิ้น

ค. ยူให้เพื่อนคนอื่นแสดงความคิดเห็นก่อนแล้วจึงช่วยสนับสนุน

00) ในวิชาสังคมศึกษา อาจารย์ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มทำรายงาน คหาวุฒิได้รับการแต่งตั้งจากเพื่อนๆให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ถ้านักศึกษาเป็นคหาวุฒิจะทำอย่างไร

ก. วางแผนการทำรายงานและช่วยงานของกลุ่มจนสำเร็จ

ข. ปล่อยให้เพื่อนๆทำ แต่ตนเองอยู่เฉยๆ เพราะเป็นหัวหน้า

ค. บอกให้เพื่อนๆ ต่างคนต่างค้นคว้า

ณรงค์ ทีปประชัย (2547 : 162) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ โดยสร้างแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ ดังตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึก						
		0	1	2	3	4	5	6
0	ข้าพเจ้าไม่สามารถเผชิญกับอุปสรรคในการศึกษาได้							
00	ข้าพเจ้าเชื่อเสมอว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”							
000	ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นเมื่อถึงเวลาทำข้อสอบ							

ศิริพันธ์ วรรณกิจ (2545 : 91) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล และได้สร้างแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม			
		เป็น ทุกครั้ง	เป็นส่วน ใหญ่	เป็น บางครั้ง	ไม่เคย เป็น
0	ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นที่ต้องออกไป				
	พูดหน้าชั้นเรียน				
00	ข้าพเจ้าไม่ชอบโต้แย้งกับคนอื่น ๆ เพราะ				
	ไม่มั่นใจในความคิดของตนว่าจะถูกต้อง				

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดความเชื่อมั่นในตนเองสามารถทำได้หลายวิธี โดยบุคคลจะต้องประเมินตนเอง ซึ่งคะแนนที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวบ่งชี้ผลในแต่ละบุคคล และในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองของศิริพันธ์ วรรณกิจ (2545) ซึ่งได้สร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สำหรับใช้ในการวิจัย

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

6.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura. 1977: 191) กล่าวถึงความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นความเชื่อในแต่ละบุคคลว่าเขาสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมในบางงานได้ผลสำเร็จ ความเชื่อในความสามารถของตนเองก่อให้เกิดแรงจูงใจในความสำเร็จทางการเรียน ในการเลือกอาชีพ และชูง (นรรัตน์ กิจเจริญ. 2547: 25; อ้างอิงจาก Schunk. 1983: 89) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า เป็นการตัดสินใจความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำการสิ่งต่างๆ ได้ดีเพียงใด และการรับรู้ความสามารถนั้นมีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายาม และความอดทนต่อความยากลำบากเพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ

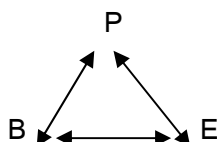
จากความหมายดังกล่าวสรุปว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการกระทำสิ่งต่างๆ ว่าสามารถกระทำ ได้ดีเพียงใด

6.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - Efficacy Theory) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 191-193) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาที่อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ องค์ประกอบภายในมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมต่างมีอิทธิพลต่อกันและกันในลักษณะที่แต่ละองค์ประกอบต้องสัมพันธ์กันอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัย ความสัมพันธ์เกิดระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความคาดหวัง หรือความเชื่อ และปัจจัยภายในตัวบุคคล (P)
2. พฤติกรรม (B)
3. สิ่งแวดล้อม (E)

ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 3 ปัจจัย มีลักษณะเนื่องกันเป็นขั้นตอน เป็นระบบเกี่ยวข้งกันไว้ (Inlocking System) ในบางครั้ง สิ่งแวดล้อมอาจมีส่วนในการทำให้เกิดพฤติกรรมได้มากกว่าองค์ประกอบภายในตัวบุคคล แต่ในบางเวลาองค์ประกอบภายในตัวบุคคลก็อาจจะมื่ออิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมมนุษย์มากกว่าสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยภายในตัวบุคคล เจื้อนไขเชิงพฤติกรรม และเจื้อนไขเชิงสภาพแวดล้อม

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 393-398) ได้กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดเรื่องต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการเลือก (Choice Behavior) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการกระทำกิจกรรมที่เชื่อว่ายากเกินความสามารถของตน ซึ่งจะทำให้พบกับความยากลำบากและเป็นทุกข์จากความล้มเหลว ส่วนบุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองต่ำเกินไปก็จะจำกัดตนเอง ทำให้ขาดโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ที่ดี การประเมินที่ดี คือการประเมินสูงกว่าความสามารถที่บุคคลนั้นสามารถทำกิจกรรมนั้นได้เล็กน้อย ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นทำกิจกรรมที่ยากพอเหมาะและท้าทายความสามารถ ส่วนการประเมินที่ตรงกับความสามารถกิจกรรมที่เลือก ก็มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูง

2. การใช้ความพยายามและความยืนหยัด (Effort Expenditure and Persistence) การตัดสินใจความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลนั้นจะต้องใช้ความพยายาม ความคงทนในการทำกิจกรรมเมื่อพบอุปสรรคหรือประสบการณ์ที่ไม่พอใจ บุคคลที่ตัดสินใจว่าตนมีความสามารถก็จะมี ความเข้มแข็ง และมีความพยายาม ซึ่งพยายามที่ใช้ในการเรียนรู้จะต่างกับช่วงการนำทักษะการเรียนรู้ไปใช้ในขั้นตอนการเรียนรู้ คนที่รับรู้ว่ามีความสามารถสูง อาจรู้สึกว่าจะตนไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามมาก ส่วนผู้ที่สงสัยในความสามารถของตน จะใช้ความพยายามในการเรียนรู้สูง แต่จะใช้ความพยายามน้อยเมื่อต้องใช้ทักษะที่เรียนมาแล้ว

3. แบบแผนของความคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ (Thought Patterns and Emotional Reaction) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อแบบแผนของความคิด และการตอบสนองทางอารมณ์กับบุคคลในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กันจริง กับขณะที่คาดว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลที่ตัดสินใจว่าตนใช้ความสามารถในการจัดการตามความต้องการของสภาพแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง แต่อาจจะไม่ทำพฤติกรรมนั้นก็ได้อีกถ้าไม่มีปัจจัยเหล่านี้

1. ขาดแรงจูงใจและการถูกบังคับให้กระทำ (Disincentives and Performance Constraints)

2. ตัดสินผลความผิดพลาดของการกระทำ (Consequences of Misjudgment) เมื่อ บุคคล ตัดสินผลของการกระทำว่าผิดไป ก็จะไม่ต้องทำพฤติกรรมนั้น

3. ประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (Temporal Disparities) ทำให้ไม่สามารถประเมินความสามารถของตนได้ เนื่องจากประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้ตัดสินใจความสามารถของตนเองผิดไป จึงไม่แสดงพฤติกรรมนั้น

4. ประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองผิดพลาดไป (Faulty Assessments of Self-Performance) ถ้าบุคคลนั้นประเมินความสามารถของตนเองในพฤติกรรมต่ำ บุคคลนั้นก็จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น

5. การประเมินความสำคัญของทักษะย่อยๆ (Misweighting Requisite Subskills) ถ้าบุคคล คิดว่าตนเองขาดทักษะหรือมีทักษะด้านใดด้านหนึ่งไม่เพียงพอ ก็จะหลีกเลี่ยงไม่แสดงพฤติกรรมนั้น

6. เป้าหมายในการกระทำไม่ชัดเจน ไม่สามารถกระทำในทางปฏิบัติได้ (Obscure Aims and Performance Ambiguity)

7. รู้จักตนเองอย่างไม่ถูกต้อง (Faulty Self - Knowledge) ทำให้มีข้อมูลในการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

6.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีพัฒนาการมาจากปัจจัย 4 ประการ ดังนี้ แบนดูรา (Bandura. 1986 : 399-401)

1. การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) เป็นแหล่งที่สำคัญที่สุดเนื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคลนั้นๆ ความสำเร็จจะทำให้ประเมินตนเองสูง ส่วนความล้มเหลวหลายๆ ครั้ง จะทำให้ประเมินความสามารถของตนเองต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความล้มเหลวนั้นเกิดขึ้นเร็วกว่าปกติ และไม่ได้แสดงว่าขาดความพยายามหรือแสดงถึงสาเหตุจากภายนอก

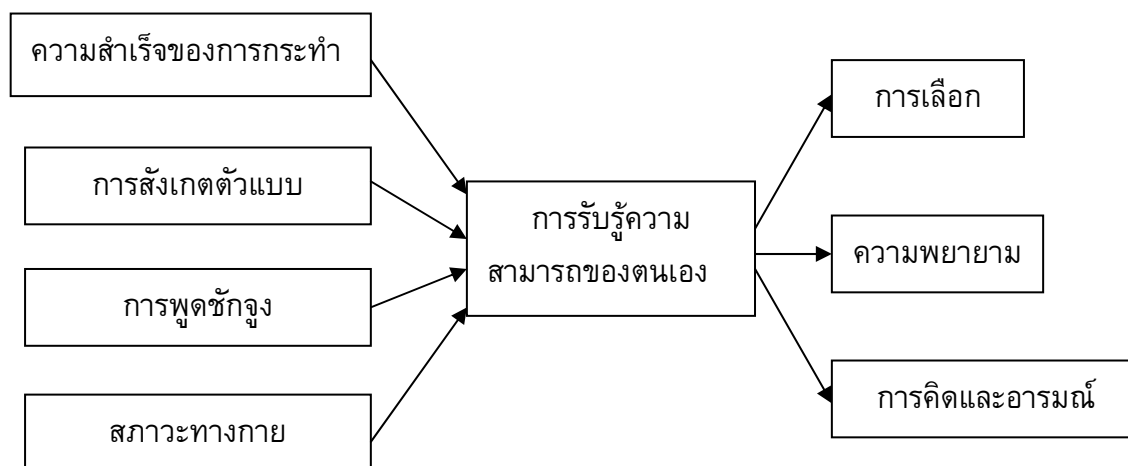
2. การสังเกตตัวแบบ (Vicarious Experience) การที่ได้เห็นประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จที่คล้ายคลึงกับกิจกรรมที่ตนกระทำ ก็สามารถเพิ่มความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ นั่นคือ บุคคลนั้นจะบอกกับตัวเองว่า ถ้าผู้อื่นสามารถทำงานแล้วประสบความสำเร็จได้ เราจะสามารถทำงานนั้นได้เช่นเดียวกันถ้ามีความตั้งใจและความพยายาม

3. การชักจูงด้วยวาจา (Verbal Persuasion) การพูดชักจูงเป็นวิธีการใช้อย่างแพร่หลายที่จะทำให้บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้ชักจูงมักมีความพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ มากขึ้น การชักจูงจะทำให้ได้ผลมากขึ้นจะต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ การพูดชักจูงในเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงอาจก่อให้เกิดความล้มเหลว ซึ่งจะทำให้ผู้พูดชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือและทำลายความรู้สึกของผู้ฟัง ส่วนบุคคลที่ถูกชักจูงที่คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ มักจะหลีกเลี่ยงการกระทำกิจกรรมที่ทำหายและล้มเลิกการกระทำอย่างรวดเร็วเมื่อพบอุปสรรค

4. สภาวะทางกาย (Physiological State) บุคคลมักใช้ข้อมูลสภาวะทางกายในการตัดสินใจความสามารถของตน เช่น การตื่นเต้นมากเกินไปจะไม่สามารถทำกิจกรรมได้ดี บุคคลจะคาดหวังว่าตนจะกระทำสำเร็จเมื่อปราศจากภาวะเครียดหรือภาวะปั่นป่วน การฝึกให้มีการลดภาวะการกระตุ้นทางอารมณ์จะช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเอง และเพิ่มผลการปฏิบัติงาน สภาวะทางกายดังกล่าวยังรวมถึงความอ่อนล้า เหนื่อยหอบ และความเจ็บปวดด้วย

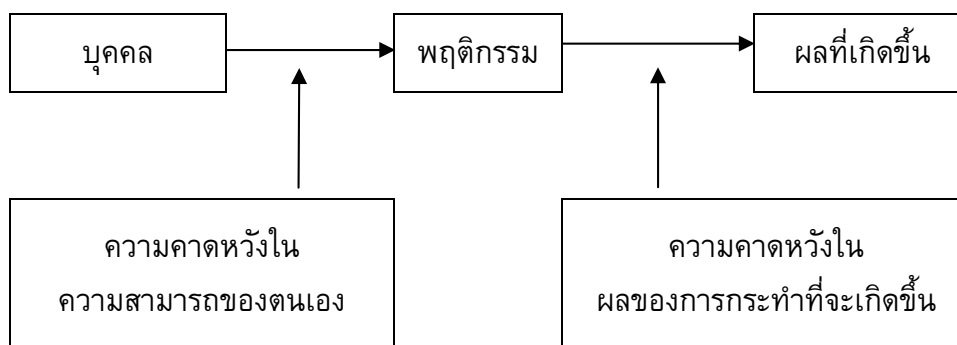
การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่างที่กล่าวมา ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรืออาจเกิดจากการผสมผสานกันก็ได้

จากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - Efficacy Theory) ของแบนดูราที่กล่าวมาสามารถแสดงได้โดยภาพประกอบ 3 (ปริยทิพย์ บุญคง. 2546 : 22 ; อ้างอิงจาก วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. 2533 : 100) ที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ภาพประกอบ 3 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา (Self – Efficacy Theory)

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 399-409) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองคือลักษณะที่บุคคลเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถที่จะทำพฤติกรรม เพื่อจัดการกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่แบนดูรา เชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการกระทำของบุคคล โดยที่บุคคลสองคนอาจมีความสามารถไม่ต่างกันแต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกัน ถ้าพบว่าคนสองคนนี้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองที่แตกต่างกัน ในบุคคลเดียวกันก็เช่นกันถ้ารับรู้ถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกันก็อาจแสดง พฤติกรรมออกมาแตกต่างกันได้เช่นกัน แบนดูราเห็นว่า ความสามารถของคนเรานั้นไม่ตายตัว แต่หากยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณ์นั้นๆนั่นเอง นอกจากนี้ แบนดูรา (Bandura. 1977: 191-215) ได้ชี้ให้เห็นว่าศักยภาพในการเกิดพฤติกรรมของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางจิตวิทยา 2 ด้าน คือ ความคาดหวังความสามารถของตน (Efficacy expectation) และความคาดหวังในผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้น (Outcome expectation) ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลของการกระทำ

(1) ความคาดหวัง ในความสามารถของตนเอง (Efficacy expectation) หมายถึงความเชื่อหรือความมั่นใจของบุคคลว่ามีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นจนประสบผลสำเร็จได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ เป็นความหวังที่เกิดขึ้นก่อนการกระทำพฤติกรรม

(2) ความคาดหวังในผลของการกระทำ (Outcome expectation) หมายถึงความเชื่อที่บุคคลประเมินว่าพฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้นจะนำไปสู่ผลการกระทำที่ตนเองคาดหวังไว้ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน

จากรูปแบบดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความคาดหวังว่า เมื่อกระทำพฤติกรรมนั้นจะได้รับผลตามที่ต้องการหรือไม่ และคาดหวังว่าตนมีความสามารถพอที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ ซึ่งระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละสถานการณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ ประสบการณ์ในอดีตของตนเอง หรือประสบการณ์ของคนอื่นที่เขาสังเกตได้ โดยบุคคลที่เคยประสบความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ในชีวิต จะมีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่าบุคคลที่ประสบความล้มเหลวในชีวิตหรืออดีตที่ผ่านมาและความคิดของแบนดูรานี้เขาเชื่อว่า การคาดหวังถึงประสิทธิภาพในการทำงานของตน ถือเป็นตัวบ่งชี้หรือตัวตัดสินที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล เพราะว่าการที่คนคาดหวังว่าเขามีความสามารถหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอในการกระทำสิ่งใดๆจะเป็นตัวกระตุ้นให้เขาเริ่มต้นที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ทুমเหตุความพยายาม และยืนหยัดต่อสู้กับความยากลำบากทั้งปวง นอกจากนี้เขายังพบต่อไปอีกว่าบุคคลที่มีประวัติเคยประสบความสำเร็จอย่างมากมาจะเป็นคนที่มีการคาดหวังถึงประสิทธิภาพในการทำงานของตนไปในทางบวก ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีประวัติล้มเหลวในอดีตจะไม่มี ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าสามารถทำงานได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินใจว่า ผลกรรมใดจะ

เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนี้ จะเห็นได้ดังภาพประกอบ 5

ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น

การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	สูง	ไม่เห็นด้วย อาจจะกระทำ	เกิดการกระทำ มีความพึงพอใจ
	ต่ำ	ไม่สนใจ หลีกเลี่ยงที่จะไม่ทำแน่นอน	รู้สึกหมดคุณค่า เกิดความท้อแท้ไม่กระทำ
		ต่ำ	สูง

ภาพประกอบ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

ขนิษฐา สุวรรณนิตย์ (2533 : 5-11) ได้สรุปปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองไว้ ดังนี้

1. การที่บุคคลทำงานแล้วได้รับความสำเร็จหลายครั้ง จะทำให้บุคคลเชื่อว่าตนมีความสามารถ และพัฒนาเกี่ยวกับความคาดหวังในความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลมีความพยายามในการเรียนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น
2. การที่บุคคลมีประสบการณ์มาอย่างไร ก็จะทำให้บุคคลเกิดความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนที่บุคคลได้รับ
3. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
4. การที่ครูและเพื่อนมีอิทธิพลต่อนักเรียน ดังนั้นจึงสามารถที่จะพูดชักจูงนักเรียนให้เกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถได้
5. ความวิตกกังวล จะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคล โดยบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำจะเอาใจใส่ต่องานที่ทำ มีความพยายามและความอดทนในการทำงาน จึงมีแนวโน้มที่จะทำงานได้เร็วกว่าบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง
6. การที่บุคคลสามารถทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพบุคคล ที่มีทักษะในการเรียน มักจะทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนได้สำเร็จ ทำให้เขาคิดว่าตนเอง มีความสามารถ และเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเพิ่มขึ้น
7. การตั้งเป้าหมายในการเรียน ซึ่งถ้าผู้เรียนเป็นผู้ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จะทำให้เกิดแรงจูงใจ มีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น และมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำให้สำเร็จได้

6.4 การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 195 -198) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลพัฒนามาจาก ปัจจัยหลัก 4 ปัจจัยดังนี้

1. การกระทำที่ได้บรรลุผลสำเร็จ(Performance Accomplishments) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากความสำเร็จจากการกระทำนั้น เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับโดยตรง การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้งจะทำให้บุคคลมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น แม้ว่าบางครั้งงานนั้นจะเกิดความล้มเหลวบ้างก็ตาม แต่ก็จะมีผลมากนัก เพราะบุคคลมองว่าการที่เขาประสบความสำเร็จ ล้มเหลวนั้นมาจากปัจจัยอื่นๆ เช่น ความพยายามไม่เพียงพอ หรือใช้วิธีการทำงานไม่เหมาะสม มากกว่าที่จะบอกว่าเขาไม่มีความสามารถ และบุคคลจะใช้เวลาเป็นบทเรียนให้ตนใช้ความพยายามในการทำงานมากขึ้น ซึ่งการไม่ประสบผลสำเร็จจะทำให้บุคคลเกิดความพยายามมากขึ้น เพื่อเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานจะยากเพียงใดบุคคลจะเพิ่มความพยายามเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ ส่วนบุคคลที่ทำงานแล้วประสบความล้มเหลวเสมอ จะส่งผลให้บุคคลประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง

2. ประสบการณ์จากการกระทำของผู้อื่น (Vicarious Experience) การที่บุคคลได้เห็น ประสบการณ์ของผู้อื่นที่มีสภาพคล้ายคลึงกับตนเอง เช่น เจ็บป่วยด้วยโรคอย่างเดียวกันสามารถกระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ ก็จะทำให้บุคคลรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่า ตนเองก็สามารถกระทำกิจกรรมอย่างนั้นได้เหมือนกัน ความสอดคล้องกับความสำเร็จในการกระทำของบุคคลอื่นหลายคนและหลายครั้ง ย่อมส่งผลให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น หากแต่ว่าบุคคลจะต้องมีความสามารถในการกระทำกิจกรรมนั้นได้มาก่อนแล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นบุคคลจะบอกกับตนเองได้ว่า ถ้าบุคคลอื่นสามารถทำงานแล้วประสบความสำเร็จได้เขาจะต้องสามารถทำงานนั้นได้เช่นเดียวกัน ถ้ามีความตั้งใจและความพยายาม

3. การชักจูงด้วยคำพูด (Verbal Persuasion) หมายถึงการที่ผู้อื่นใช้ความพยายามในการพูดกับบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลให้เขาพิจารณาความสามารถของตนเอง ว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จได้ การพูดชักจูง เกี้ยยกล่อมจากผู้อื่น จะมีส่วนช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ มีความหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็จมาก่อน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบุคคลที่พูดเกี้ยยกล่อมให้ความเชื่อถือ ไว้วางใจและมีความสำคัญต่อตัวเขา เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อน วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง และเป็นประโยชน์มาก ช่วยให้ผู้บุคคลสร้างหรือคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมนั้นหรือสามารถเผชิญกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามความสำเร็จของการชักจูง หรือชักนำให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมนั้น ขึ้นกับทักษะในการติดต่อสื่อสารและความสามารถของผู้ให้การช่วยเหลือ จึงมักพบอยู่เสมอว่าการให้ความช่วยเหลือโดยใช้วิธีการชักจูงด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียวไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4. การเร้าทางอารมณ์ (Emotional Arousal) ในภาวะที่ร่างกายเกิดการตื่นตัวเช่น ความเครียดวิตกกังวลตื่นเต้น มีอาการอ่อนเพลีย เมื่อยล้า เมื่ออยู่ในสภาพที่ถูกดูว่ากลัวตกเตียงนอน หรือในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมาก ๆ มักทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองต่ำ การรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการที่ได้กล่าวมาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นอาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรืออาจเกิดจากปัจจัยหลายประการมาผสมผสานกันก็ได้

6.5 การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจของบุคคลอย่างแน่อนเกี่ยวกับความมั่นใจในความสามารถในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างให้สำเร็จ ด้วยระดับความสามารถที่ต่างกันขึ้นไปขึ้นอยู่กับมิติ (Dimension) 3 มิติ ดังนี้ แบนดูรา (Bandura, 1986 : 396)

1. มิติระดับหรือขนาดของความคาดหวัง (Magnitude) หมายถึง ระดับความคาดหวังของบุคคลในการทำกิจกรรม ซึ่งแปรผันตามความยากง่ายของงานที่จะกระทำ บุคคลที่มีความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่ำ หรือมีขีดความสามารถจำกัด ทำงานได้เฉพาะเรื่องที่ยาก ถ้ามอบหมายให้กระทำกิจกรรมที่ยากเกินความสามารถก็จะพบความล้มเหลว ดังนั้นการมอบหมายงานจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล

2. มิติเกี่ยวกับการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ (Generality) เป็นความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการนำมาปฏิบัติในสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งมีความแตกต่าง หรือคล้ายคลึงกัน

3. มิติความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ (Strength) หมายถึง ความสามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจความเป็นไปได้ในความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติงาน คือ เป็นความเชื่อมั่นของบุคคลในการประเมินการกระทำของตนเอง

จากที่กล่าวมา บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสูงจะชอบทำงานที่ท้าทายความสามารถซึ่งความเชื่อในความสามารถที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับ 3 มิติ คือ ระดับของความคาดหวัง การนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ และความมั่นใจ

6.6 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากแนวคิดของแบนดูราที่ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์เฉพาะ และจะประกอบไปด้วย 3 มิติ ได้แก่ มิติเกี่ยวกับขนาดความยากของงาน มิติเกี่ยวกับการแผ่ขยาย และมิติเกี่ยวกับความเข้มหรือความมั่นใจ จากมิติทั้ง 3 มิติ ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ 5 วิธี ด้วยกันคือ

1. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ (Self-Efficacy Strength) เป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองรองลงมา วิธีการวัดจะทำได้โดยการถามผู้ตอบว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่

กำหนดให้ที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ข้อคำถามมักมีลักษณะให้ประเมินความมั่นใจจากไม่มีความมั่นใจ (0) จนถึงมีความมั่นใจเต็มที่ (10) หรืออาจทำโดยใช้มาตราส่วนแบบอื่นๆ ก็ได้ เช่น 0 % ถึง 100% เป็นต้น

2. การวัดระดับความยาก (Self - Efficacy Magnitude) เป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองรองลงมา วิธีการวัดจะทำได้โดยการถามผู้ตอบว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดให้ที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งข้อคำถามมักจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนชนิด ใช่/ไม่ใช่ คำตอบใช่ จะมีคะแนน 1 คะแนน คำตอบ ไม่ใช่ จะมีคะแนน 0 คะแนน ดังนั้นหากได้คะแนนสูงสุดแสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง

3. การวัดแบบผสม คือ การวัดที่ใช้ทั้งความมั่นใจและระดับความยากโดยใช้ข้อคำถามเดียว แต่มีคำตอบแยกกันเป็น 2 ช่อง ช่องหนึ่งเป็นแบบ ใช่/ไม่ใช่ ส่วนอีกช่องหนึ่งจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าหรือใช้ประเมินเป็นร้อยละ การรวมคะแนนจะทำได้โดยการรวมคะแนนของความมั่นใจเฉพาะข้อที่ผู้ตอบว่า “ใช่” ในการวัดระดับความยาก และบอโก พบว่า การวัดแบบนี้เป็นการวัดที่สอดคล้องกับแนวคิดของเบนดูรามากที่สุด

4. เป็นวิธีวัดความมั่นใจและระดับความยากเหมือนกับวิธีที่ 3 โดยมีข้อแตกต่างกัน คือ แปลงคะแนนดิบ (Raw Score) ให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Z - Score)

5. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ โดยใช้ข้อคำถามเพียงข้อเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนด แล้วให้ผู้ตอบประเมินค่าระดับความมั่นใจของตนเองต่อการทำงานที่กำหนดนั้นการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ไม่ว่าจะใช้วิธีใดก็ตาม คะแนนที่ได้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานของบุคคล ซึ่งบุคคลจะถูกขอให้ประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีวิธีวัดแบบอื่นๆ อีกจำนวนมากที่มีการนำมาใช้วัดความรู้ความสามารถของตนเอง เช่น การใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่างๆ โดยไม่ได้ให้คำตอบในแง่ของความยากของการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น และระดับความมั่นใจในการทำงาน คำตอบจะเป็นการให้ประเมินค่าโดยใช้มาตราส่วน ดังนั้นการวัดเหล่านั้นจึงไม่ตรงตามแนวความคิดที่เบนดูราได้เสนอไว้ในเรื่อง การวัดระดับความยากของงานและความมั่นใจที่จะปฏิบัติได้ที่ระดับความยาก

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวก

7.1 งานวิจัยในประเทศ

ปรมาภรณ์ ทองสุ (2550. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบปกติ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอนุบาลกันทรารมย์ จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีความสามารถในการคิดทางบวกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแตกต่างจากกลุ่มที่จัดกิจกรรมเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สมอล (Small. 1985) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการฝึกคิดทางบวก เพื่อจัดการกับความเครียด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 80 คน เป็นชาย 40 หญิง 40 อายุระหว่าง 12 – 16 ปีมีระดับสติปัญญา (IQ) เฉลี่ย 120 ทำการทดลองสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกอบรมเรื่องการคิดทางบวก เพื่อจัดการความเครียดเนื้อหาการอบรมประกอบด้วยวิธีลดความเครียด การฝึกเพื่อลดความเครียด และอีกกลุ่มก็ไม่ได้รับการอบรม ผลปรากฏว่าวิธีการอบรมการฝึกคิดทางบวกมีประสิทธิภาพทั้งชายและหญิงมีแนวโน้มที่จะยอมรับสิ่งกระตุ้นจากคำพูดต่างๆ กัน แต่ผู้หญิงจะทนต่อการกระตุ้นด้วยเสียงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งสรุปได้ว่า การฝึกคิดทางบวกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ได้รายบุคคล และทำให้เกิดการคิดสร้างสรรค์สูงด้วย

จูดี แอน ซอลเบิร์ก(Saltzberg. 1992) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชนิดของการคิดทางบวก รูปแบบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมระยะเริ่มแรก โดยผู้ป่วยจะใช้การคิดทางบวก 3 ลักษณะคือ

1. คิดถึงผลลัพธ์ของการเป็นมะเร็งทั้งที่เป็นแง่บวกและแง่ลบ
2. ค้นหาความหมายของประสบการณ์การเป็นมะเร็ง
3. มองในทางที่ดี

สำหรับการคิดในแง่ลบมี 2 อย่างได้แก่

1. มองทุกอย่างเป็นลบไปหมด เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เลวร้ายที่สุดของเป็นมะเร็งและเตรียมตัวจะสู้กับโรคร้ายนั้น
2. ใช้ประสบการณ์ในแง่ลบทั้งหมด ผังความคิดอยู่กับความรู้สึกที่เป็นมะเร็ง

มูสเซน (Mussen. 1969 : 261) ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ให้เด็กมีโอกาสและได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

โรเซน และดีแอนเดอร์ท (มาริสา รัฐปัตย์. 2532 : 35 – 37 ; อ้างอิงจาก Rosen and D'Andrade. 1959) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา กับเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ ผู้ทดลองต้องการทราบว่าขณะที่เด็กได้รับคำสั่งให้ทำงานนั้น บิดามารดามีปฏิกิริยาต่อเด็กอย่างไร คาดหวังผลสำเร็จอย่างไร สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐาน และหวังให้เด็กฟังตนเองได้เพียงไร ผลการศึกษาพบว่าลักษณะของบิดามารดาแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทแสดงอำนาจเหนือเด็ก ทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองต่ำ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ บิดาจะเป็นผู้ตัดสินใจให้ และมีการบังคับเด็กให้ทำงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่สุด

2. ประเภทบิดา มารดา มีความคาดหวังในมาตรฐานการทำงานของเด็กต่ำ ทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองต่ำ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำด้วย

3. ประเภทบิดา มารดาไม่เคร่งครัดกับเด็กมากเกินไป และไม่ปล่อยเด็กมากเกินไป เด็กพวกนี้จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ทราบว่า ความคิดเชิงบวกมีความสำคัญ และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางที่จะนำมาใช้พัฒนาประเทศโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาคน และจากเอกสารและงานวิจัยยังทำให้ทราบว่า มีปัจจัยหลายประการที่สัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกทั้งในด้านบวกและด้านลบ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจ และต้องการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มุ่งศึกษาปัจจัยแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขอบเขตประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งมีจำนวน 10 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 98 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 4,534 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
ใหญ่พิเศษ	เทพศิรินทร์ นนทบุรี	12	573
	สตรีนนทบุรี	10	496
	เบญจมาชานุสรณ์	12	572
	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่	11	560
	ศรีบุญยานนท์	12	545
	วัดเขมาภิรตาราม	12	544

ตาราง 1 (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
ใหญ่	รัตนธิเบศร์	10	439
	นนทบุรีพิทยาคม	10	396
	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี	7	230
เล็ก	มัธยมวัดเพลง นนทบุรี	2	79
รวม		98	4,534

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2550

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 1 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 630 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สรรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งทุติยภูมิ คือ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แล้วจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) โดยอาศัยการแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

2. ทำการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 2.1 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) โดยผู้วิจัยสุ่มจำนวนโรงเรียนร้อยละ 50 ของแต่ละขนาดโรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 3 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 1,600 คน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 626 คน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 1 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 79 คน

- 2.2 ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) โดยทำการสุ่มจำนวนห้องเรียนประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนห้องเรียนในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นตอนแรก ได้จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 15 ห้องเรียน เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 630 คน ซึ่งจำแนกตามขนาดโรงเรียนได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ 9 ห้องเรียน

จำนวน 418 คน โรงเรียนขนาดกลาง 5 ห้องเรียนจำนวน 182 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1 ห้องเรียนจำนวน 40 คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนห้อง และจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
ใหญ่พิเศษ	สตรีนนทบุรี	3	144
	ศรีบุญยานนท์	3	141
	วัดเขมาภิรตาราม	3	133
ใหญ่	นนทบุรีพิทยาคม	3	118
	รัตนธิเบศร์	2	64
เล็ก	มัธยมวัดเพลง นนทบุรี	1	40
รวม		15	630

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น แล้วดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักของการสุ่มที่อาศัยการกำหนดขนาดความคลาดเคลื่อน (limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (level of confidence : $1 - \alpha$) ที่ .95 ($\alpha = .05$) ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ขนาดของความคลาดเคลื่อน ($e = Z_{0.5/2} S_{\bar{x}}$) เท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าขนาดของความคลาดเคลื่อนที่กำหนด เป็นขนาดที่เพียงพอในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

2. ค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มประชากร (σ^2) ของกลุ่มโรงเรียนขนาดต่างๆ ซึ่งได้มาจากการนำแบบสอบถามความคิดเชิงบวกไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน ได้แก่ โรงเรียนสตรีนนทบุรี โรงเรียนรัตนธิเบศร์ และโรงเรียนมัธยมวัดเพลง นนทบุรี โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าคะแนนความแปรปรวนที่ได้มีค่าเท่ากับ 50.09, 52.44 และ 49.73 ตามลำดับ

3. จากข้อมูลจำนวนประชากรและข้อมูลสำหรับกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากข้อ 1 และ 2 ผู้วิจัยนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 105) ได้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 630 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 418 คน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 182 คน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 40 คน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อไว้ประมาณร้อยละ 20 ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันเนื่องมาจากการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถามของนักเรียน ซึ่งตรวจสอบได้จากการสังเกตขณะที่นักเรียนทำแบบสอบถาม และพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามที่เป็นข้อความเชิงบวกกับข้อความเชิงลบที่ตอบไม่สอดคล้องกัน ตลอดจนความไม่สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามซึ่งตอบไม่ครบหรือตอบเกิน ดังนั้นหลังจากคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์จึงได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 549 ฉบับ โดยจากกลุ่มตัวอย่างในตาราง 2 เมื่อเก็บข้อมูลจริงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน เป็นนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 347 คน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 163 คน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 87.14 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน
ใหญ่พิเศษ	สตรีนนทบุรี	3	116
	ศรีบุญยานนท์	3	120
	วัดเขมาภิรตาราม	3	111
ใหญ่	นนทบุรีพิทยาคม	2	78
	รัตนธิเบศร์	2	85
กลาง	มัธยมวัดเพลง นนทบุรี	1	39
รวม		15	549

การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 549 คน ผู้วิจัยพบว่าค่าความแปรปรวนของความคิดเชิงบวก (s^2) ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเท่ากับ 56.78 , 38.56 และ 39.38 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าค่าความแปรปรวนที่ใช้ในการประมาณค่าดังกล่าว มีค่าไม่แตกต่างกันมากกับค่าประมาณความแปรปรวนที่ใช้ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการวางแผน และเมื่อพิจารณาถึงระดับ

ความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยร้อยละ 95 ในขั้นตอนการวางแผนการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 1.5 คะแนนนั้น ผลปรากฏว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรความคิดเชิงบวกพบว่า มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่าเฉลี่ย ($S_{\bar{x}}$) ในภาพรวมเท่ากับ .61 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความคลาดเคลื่อน ($Z_{0.5/2} S_{\bar{x}}$) เท่ากับ 1.19 คะแนน ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณที่วางแผนในเบื้องต้น คือ 1.5

จึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดใหญ่ ทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรต่ำกว่าค่าประมาณที่กำหนดไว้ จึงทำให้การประมาณค่ามีความน่าเชื่อถือได้

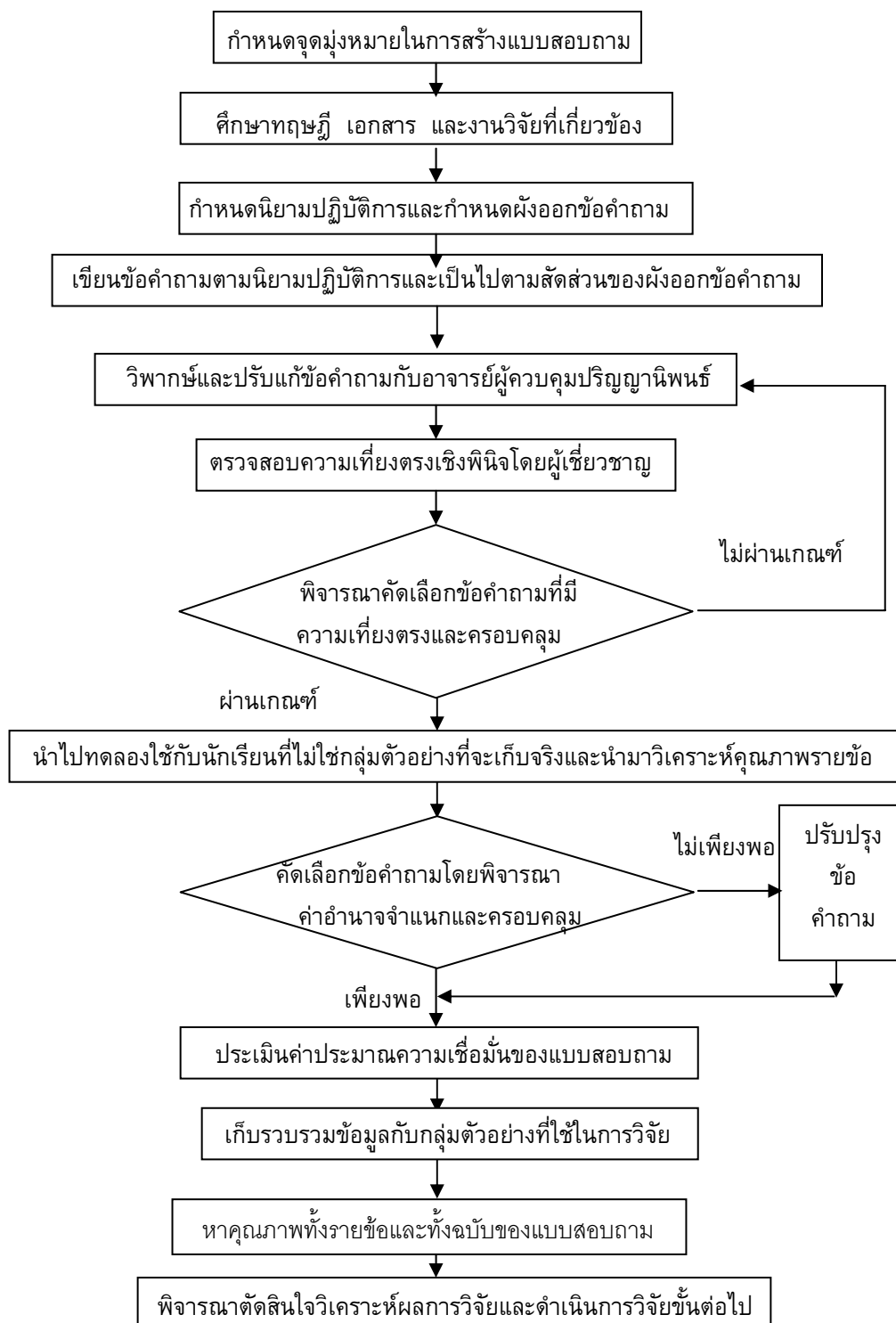
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีจำนวน 6 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเชิงบวก
- ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- ฉบับที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง
- ฉบับที่ 5 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง
- ฉบับที่ 6 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามความคิดเชิงบวก โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก

จากภาพประกอบ 5 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความคิดเชิงบวก โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความคิดเชิงบวก
2. ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามความคิดเชิงบวกเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ จากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด
4. เขียนข้อคำถามของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก ให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการจำนวน 40 ข้อ
5. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อปรับการใช้ภาษาและให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามโครงสร้างทฤษฎี
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านจิตวิทยาการศึกษา และด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยหาความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้อง ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามที่นิยามไว้ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.5 ซึ่งผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมด 40 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 - 1.00
7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ จากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งพบว่าแบบสอบถามความคิดเชิงบวก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .0395 ถึง .8914 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .8750
8. คัดเลือกข้อคำถามเพื่อนำไปดำเนินการวิจัย โดยพิจารณาจากข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.2 รวมทั้งปรับปรุงข้อคำถามที่บกพร่อง โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้างต้น ซึ่งข้อคำถามที่ได้ในขั้นตอนนี้มีจำนวน 30 ข้อ ประเมินค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่จัดชุดใหม่ที่ได้ข้อคำถาม 30 ข้อ เพื่อพิจารณาแนวโน้มของค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามการความคิดเชิงบวกมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .2410 ถึง .8914 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9205 จึงตัดสินใจนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล
9. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .2146 ถึง .7515 และมีค่าความเชื่อมั่น .8912

10. ผู้วิจัยพิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น แล้วจึงตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัยต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริง
	<u>ด้านที่เกี่ยวข้องกับตนเอง</u>					
0.	ถ้าฉันตั้งใจจะทำอะไร ก็สามารถทำได้ดีไม่แพ้ใคร.....					
00.	รูปร่างหน้าตาของฉันไม่ได้เป็นอุปสรรคใดๆในการดำรงชีวิต.....					
	<u>ด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์</u>					
0.	เวลาต้องทำงานหนัก ฉันจะคิดว่านี่คือโอกาสในการเตรียมพร้อม สู่ความเป็นผู้ใหญ่.....					
00.	เมื่อมีปัญหาซับซ้อน ฉันจะคิดว่านี่คือบทเรียนที่จะสร้างปัญญา ได้อย่างวิเศษ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

จริง	ให้	5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4 คะแนน
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2 คะแนน
ไม่จริง	ให้	1 คะแนน

ข้อความทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

จริง	ให้	1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	2 คะแนน
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	4 คะแนน
ไม่จริง	ให้	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 150 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	135.50 - 150.00	หมายถึง	มีความคิดเชิงบวกอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	105.50 - 135.49	หมายถึง	มีความคิดเชิงบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย	75.50 - 105.49	หมายถึง	มีความคิดเชิงบวกอยู่ในระดับค่อนข้างกลาง
คะแนนเฉลี่ย	45.50 - 75.49	หมายถึง	มีความคิดเชิงบวกอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	30.00 - 45.49	หมายถึง	มีความคิดเชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

- ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- ฉบับที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- ฉบับที่ 3 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง
- ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง
- ฉบับที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

โดยมีวิธีการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1.แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของเม็คส์ บรรเท็งสุข (2549) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ในช่วงชั้นที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .848 นำมาปรับข้อคำถามและมีจำนวน 15 ข้อ และยังคงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของจิรวดี ชุมพล(2549) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .847 นำมาปรับข้อคำถามและมีจำนวน 15 ข้อ และยังคงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของศิณาพร แสงใส (2547) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 18 ข้อ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .894 นำมาปรับข้อคำถามให้มีจำนวน 15 ข้อ และปรับเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองของธัญญา คนอยู่ (2547) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .854 นำมาปรับข้อคำถามและคัดเลือกจำนวน 15 ข้อ และยังคงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5.แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองของอนอนุนา ศาสตรา (2550) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .876 นำมาปรับข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ และยังคงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
0.	<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย</u>					
00.	พ่อแม่สอนให้ฉันรู้จักใช้เหตุผล.....					
00.	ฉันสามารถนำความขัดแย้งกับเพื่อนมาคุยให้พ่อแม่ฟังได้.....					
0.	<u>แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์</u>					
0.	ฉันเจ้ามีความรู้สึกที่ตนเองมีความคิดที่จะดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่นอยู่ตลอดเวลา.....					
00.	เมื่อพบคนที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ฉันจะเกิดความปรารถนาที่จะเป็นเช่นนั้น.....					
0.	<u>ด้านการเห็นคุณค่าในตน</u>					
0.	ฉันรู้สึกภูมิใจในตนเองกับการเป็นที่รักของเพื่อน ๆ.....					
00.	เวลาฉันอยู่กับเพื่อน ๆ ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ.....					
0.	<u>ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง</u>					
0.	ในขณะที่เรียน ฉันกลัวว่าครูจะเรียกให้ฉันตอบคำถาม.....					
00.	ฉันคิดว่าความคิดเห็นของตนเองไม่น่าสนใจ.....					
0.	<u>ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง</u>					
0.	ฉันสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ดี.....					
00.	ฉันสามารถจัดลำดับความสำคัญของการทำงานก่อนหลังได้.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้			ข้อความทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้		
จริง	ให้	5 คะแนน	จริง	ให้	1 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	4 คะแนน	ค่อนข้างจริง	ให้	2 คะแนน
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	ให้	3 คะแนน	จริงบ้างไม่จริงบ้าง	ให้	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2 คะแนน	ไม่ค่อยจริง	ให้	4 คะแนน
ไม่จริง	ให้	1 คะแนน	ไม่จริง	ให้	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.50 - 75.00	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูง
52.50 - 67.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างสูง
37.50 - 52.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง
22.50 - 36.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างต่ำ
15.00 - 22.49	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ

2. แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.50 - 75.00	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง
52.50 - 67.49	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับค่อนข้างสูง
37.50 - 52.49	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง
22.50 - 36.49	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับค่อนข้างต่ำ
15.00 - 22.49	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับต่ำ

3. แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง 15 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.50 - 75.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูง
52.50 - 67.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
37.50 - 52.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
22.50 - 36.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
15.00 - 22.49	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำ

4. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง 15 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.50 - 75.00	มีความเชื่อมั่นในตนเองในระดับสูง
52.50 - 67.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
37.50 - 52.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองระดับปานกลาง
22.50 - 36.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
15.00 - 22.49	มีความเชื่อมั่นในตนเองในระดับต่ำ

5. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองตนเอง 15 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
67.50 - 75.00	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง
52.50 - 67.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับค่อนข้างสูง
37.50 - 52.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับปานกลาง
22.50 - 36.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
15.00 - 22.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับต่ำ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 6 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูล กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลาและสถานที่ที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 20 เพื่อป้องกันการไม่ตอบกลับหรือการตอบไม่สมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551

4. เมื่อถึงกำหนดเวลาที่นัดหมายกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อผู้วิจัยได้มีโอกาส

ในการชี้แจงให้นักเรียนทำแบบสอบถามด้วยความเข้าใจ
แบบสอบถาม

และสังเกตความตั้งใจในการทำ

5. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบ นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยได้แบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 549 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.14 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ แล้วทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน และรายงานผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเชิงบวก ด้วยโปรแกรม SPSS

2. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย และระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามความคิดเชิงบวก โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test)

3. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 (มยุรี ศรีชัย. 2538: 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^K \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^K N_g S_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	K	แทน	จำนวนขนาดของโรงเรียน
	S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนการฟุ้งตนเองของนักเรียน
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($Z_{\alpha/2} S_{\bar{X}}$)
	N_g	แทน	จำนวนของนักเรียนในแต่ละชั้น
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินेलลีและแฮมเบลตัน (ลวิน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 248; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton.1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 84)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถามรายข้อ
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้อที่เหลือทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 312; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 65)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.1.3 การประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ใช้สูตร (ระวีวรรณ พันธุ์พานิช. 2541: 162)

$$\mu = \bar{X} \pm z_{\alpha/2} \sigma_{\bar{X}}$$

เมื่อ	μ	แทน	ค่าเฉลี่ยประชากร
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sigma_{\bar{X}}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประชากร

ในที่นี้ไม่ทราบค่า σ จึงใช้ค่า S ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างแทน

3.2 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 85)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t - test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540: 250)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	df	แทน	N - 2

3.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Kerlinger and Pedhazur. 1973: 75)

$$R_{y.1,2,\dots,k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots + \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ	$R_{y.1,2,\dots,k}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม y
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	$r_{y1}, r_{y2}, \dots, r_{yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม y
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.5 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540: 332)

$$F = \frac{R^2/k}{(1-R^2)/(N-k-1)}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F (F - distribution)
	R^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	df ₁	แทน	k
	df ₂	แทน	N - k - 1

3.6 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973: 61)

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม y
	S_j	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ j

3.7 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระ โดยใช้ t - test (Kerlinger and Pedhazur. 1973: 119 - 120)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}}$$

เมื่อ	t_j	แทน	การแจกแจงแบบ t ของค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวที่ j
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูป

คะแนนดิบ		
SE_{bj}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักความสำคัญ ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
df	แทน	$N - k - 1$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

X_1	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
X_2	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X_3	แทน	การเห็นคุณค่าในตนเอง
X_4	แทน	ความเชื่อมั่นในตนเอง
X_5	แทน	การรับรู้ความสามารถของตนเอง
Y	แทน	ความคิดเชิงบวก
n	แทน	จำนวนข้อของคำถาม
$S.D.$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$S_{\bar{X}}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย
df	แทน	ค่าองศาแห่งความอิสระ (degrees of freedom)
SS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของค่าความแปรปรวน (Mean Squares)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2_{adj}	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบปรับแก้
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปของคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปของคะแนนมาตรฐาน
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที (t - distribution)
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F - distribution)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเชิงบวก

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความคิดเชิงบวก

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter)

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความคิดเชิงบวก ค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบ ค่าเอฟ (F - test)

3.2 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัย และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่านำนัยความสำคัญโดยใช้ค่าที (t - test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคิดเชิงบวกดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ที่ความเชื่อมั่น 95 % ของปัจจัยแต่ละด้าน และความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปร	n	ค่าเฉลี่ย	S.D.	$S_{\bar{X}}$	ผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร	การแปลความหมาย
X_1	15	60.77	4.83	0.21	59.87 – 61.43	ค่อนข้างสูง
X_2	15	60.77	4.75	0.20	59.79 – 61.64	ค่อนข้างสูง
X_3	15	60.58	5.42	0.23	59.45 – 61.23	ค่อนข้างสูง
X_4	15	57.39	5.48	0.23	56.74 – 58.07	ค่อนข้างสูง
X_5	15	61.46	5.75	0.25	60.94 – 62.16	ค่อนข้างสูง
Y	30	124.98	6.215	0.27	123.78 – 126.28	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) การเห็นคุณค่าในตนเอง (X_3) ความเชื่อมั่นในตนเอง (X_4) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (X_5) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และตัวแปรตามคือความคิดเชิงบวก (Y) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2) การเห็นคุณค่าในตนเอง (X_3) ความเชื่อมั่นในตนเอง (X_4) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (X_5) ความคิดเชิงบวก (Y) มีค่า 4.831, 4.850, 5.427, 5.418, 5.752 และ 6.215 ตามลำดับ

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความคิดเชิงบวก ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความคิดเชิงบวก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1)	1.000	.126**	.106**	.217**	.184**	.321**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_2)		1.000	.029	.124*	.189**	.149**
การเห็นคุณค่าในตนเอง (X_3)			1.000	-.009	.101**	.278**
ความเชื่อมั่นในตนเอง (X_4)				1.000	.227**	.235**
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (X_5)					1.000	.479**
ความคิดเชิงบวก (Y)						1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการความคิดเชิงบวก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความคิดเชิงบวกมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.479 ความสัมพันธ์รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.321, 0.278, 0.235 และ 0.149 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า ตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีค่าไม่สูงมากนัก จึงไม่น่าจะพบปัญหา multicollinearity

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter)

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับความคิดเชิงบวก ค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย กับการความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	5	7,214.24	1442.849	56.114**
Residual	543	13,954.53	25.669	
Total	548	89,468.22		
R = .584 R ² = .341 R ² _{adj} = .335				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการความคิดเชิงบวก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.584 และกำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการความคิดเชิงบวกมีค่าเท่ากับ 0.341 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการความคิดเชิงบวกได้ร้อยละ 34.10

3.2 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัย และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่านำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยโดยใช้ค่าที (t - test) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัย ที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	b	β	SE _b	t
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X ₁)	.257	.200	.047	5.508**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₂)	.041	.031	.047	0.877
การเห็นคุณค่าในตนเอง (X ₃)	.249	.217	.040	6.173**
ความเชื่อมั่นในตนเอง (X ₄)	.115	.101	.041	2.777**
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (X ₅)	.423	.391	.051	10.657**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่งผลทางบวกต่อความคิดเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองส่งผลต่อความคิดเชิงบวกมากที่สุด มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.391 รองลงมาคือปัจจัยการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.217, 0.200 และ 0.101 ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย ซึ่งคัดสรรมาจากทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดเชิงบวก โดยตัวแปรปัจจัยซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการวิจัยครั้งนี้จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก และเพื่อศึกษาคำนำหนัความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนนทบุรี โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งมีจำนวน 10 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 98 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 4,534 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 549 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเชิงบวก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8912 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย .8667 ฉบับที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8416 ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองจำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8432 ฉบับที่ 5 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเองจำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8278 ฉบับที่ 6 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองจำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8302 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมแบบสอบถามมากกว่าที่วางแผนไว้ ร้อยละ 20 ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2550 ถึง 22 กุมภาพันธ์ 2550 หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ทำการคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่ตอบสมบูรณ์จำนวน 549 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการความคิดเชิงบวก และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) และวิเคราะห์หาคำนำหนัความสำคัญของตัวแปรปัจจัย ที่ส่งผลต่อการความคิดเชิงบวกของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for windows

Version 11.5 หาค่าสถิติพื้นฐาน และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความคิดเชิงบวกกับตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) จากนั้นวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของความคิดเชิงบวกกับตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.584 ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความคิดเชิงบวกได้ร้อยละ 34.10

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองส่งผลทางบวกต่อความคิดเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองของค่าน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุด โดยคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.391 รองลงมาคือ ปัจจัยการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.217, 0.200 และ 0.101 ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการคิดเชิงบวก เป็นทัศนคติที่มีความพร้อมทางจิต สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือเป็นตัวกระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลหรือสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง จิตใจคิดอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเกิดจากประสบการณ์ จากคำกล่าวของประสาร มฤคพิทักษ์ (2550 : Online) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา (Bandura. 1986 : 399-401) ที่กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีพัฒนาการมาจากปัจจัยหนึ่งก็คือ การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) เป็นแหล่งที่สำคัญที่สุดเนื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคลนั้นๆ ความสำเร็จจะทำให้ประเมินตนเองสูงการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจของบุคคลอย่างแน่อนเกี่ยวกับความมั่นใจในความสามารถในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างให้สำเร็จ การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้งจะทำให้บุคคลมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น แม้ว่าบางครั้งงานนั้นจะเกิดความล้มเหลวบ้างก็ตาม แต่ก็จะมีผลมากนัก เพราะบุคคลมองว่าการที่เขาประสบความสำเร็จนั้นมาจากปัจจัยอื่นๆ เช่น ความพยายามไม่เพียงพอ หรือใช้วิธีการทำงานไม่เหมาะสมมากกว่าที่จะบอกว่าเขาไม่มีความสามารถ และบุคคลจะใช้ความล้มเหลวเป็นบทเรียนให้ตนใช้ความพยายามในการทำงานมากขึ้น ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีผลต่อความสมบูรณ์ทางสุขภาพจิตของเด็ก ซึ่งใช้การอบรมแบบใช้เหตุผล โดยเฉพาะเหตุผลทางจริยธรรม จะมีสุขภาพจิตดี ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าได้รับการรักมาก โดยทำให้เด็กทราบว่าในการเลี้ยงดูนั้น ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : 65) ซึ่งสอดคล้องกับอารีย์ พันมณี (2546 : 96 - 104) กล่าวว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีลักษณะดังนี้ คือ จะมีนิสัยกล้า ไม่กลัวคน สนใจซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ มักจะเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี เรียนรู้อะไร ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวได้ดี กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตนเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเข้าใจในตนเองสูง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และการเห็นว่าคุณค่าของตนเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อตนเอง (ปรีชา ธรรมมา. 2547 : 48) ซึ่งสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2547 : 83) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกนึกคิดที่ดี ๆ ที่บุคคลมีต่อตนเอง รัก นับถือตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ความรู้สึกดี ๆ กับ ตัวเองดังกล่าวนั้น จะทำให้มีความมั่นใจในสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและ

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่างๆประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเราเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง อันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในชีวิต (กรมวิชาการ.2537 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับไซมอนด์ส (มันจนา จงกล. 2547 : 17 ; อ้างอิงจาก Symonds. 1964 : 85 - 86) ซึ่งมีความเห็นว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงทีเดียว และความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบหนึ่งก็คือคิดในสิ่งที่เห็นว่าสามารถกระทำได้สำเร็จ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตนเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเลิศ ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อทำได้สำเร็จ เขาก็จะแสวงหาต่อไปอีก แต่ถ้าพบอุปสรรคก็คิดหาวิธีใหม่ที่ดีกว่าเดิม(Atkinson. 1966 : 240 - 241) ซึ่งสอดคล้องกับไพรัช พรพิเชษฐ์ (อ้างอิงจาก ทรศนะ บุญขวัญ. 2550 : 42-43) ที่กล่าวว่าคนที่มองเชิงบวกจะตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองของความหวัง มองหาผลประโยชน์ และทางออกที่สร้างสรรค์ ปกป้องความมั่นใจของตนเองแทนที่จะตำหนิตนเองทำให้เรื่องราวต่าง ๆ ล้มเหลว มีความเชื่อมั่นและความสามารถในการหาเหตุผลภายนอกที่จะอ้างอิงความสำเร็จ

2. คำนำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองส่งผลทางบวกต่อความคิดเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การรับรู้ความสามารถของตนเองส่งผลต่อความคิดเชิงบวกทั้งนี้เพราะรับรู้และการยอมรับตนเองเป็นการมองเห็นตนเองอย่างที่เป็นตนมี ไม่ดูถูกดูหมิ่นในสิ่งที่มีความเป็นอยู่เพราะหากคนไม่ยอมรับตนเอง ใครที่ไหนจะยอมรับเรา การไม่ยอมรับตนเอง และรับรู้ว่าตนเองด้อยค่าจะทำให้เกิดเป็นปมด้อย มีความท้อแท้มองตนเองและสิ่งที่ตนเกี่ยวข้องไปในทางลบแต่ถ้ายอมรับว่าแม้เรามีโอกาสไม่เท่าผู้อื่น หรือมนุษย์เราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะพัฒนาตนเองได้ สร้างโอกาสให้ตนเองได้ (นิภา แก้วศรีงาม. 2547 : 77 - 78) และความคิดเชิงบวกเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปความคิดและจิตวิญญาณ ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติจะเปลี่ยนจากการจำกัดตัวเองไปสู่การพัฒนาตนเองจากความเสื่อมถอยไปสู่ความงดงาม และจากความล้มเหลวไปสู่ความสำเร็จ หลักคิดบวก เป็นกระบวนการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อรับมือกับความจริงในชีวิตอย่างตรงไปตรงมาและสร้างสรรค์ ผู้ที่คิดบวกจะเห็นอุปสรรคทุกเรื่องตามความจริงที่มันเป็น แต่จะไม่ยอมเสียขวัญหลบเลี่ยง หรือหลีกเลี่ยง จากปัญหาโดยเด็ดขาด โดยบุคคลสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีได้ ด้วยการคิดดีกับตนเองและมองภาพตนเองในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแบนดูรา (Bandura. 1986: 399-409) ที่กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองคือลักษณะที่บุคคลเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถที่จะทำพฤติกรรม เพื่อจัดการกับสถานการณ์ใดสถานการณ์

หนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลต่อความคิดเชิงบวก ทั้งนี้เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านบวกหรือด้านลบอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่บุคคลหนึ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงจะหมายถึง การที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะหมายถึง คนที่ขาดความเคารพตนเอง ปฏิเสธตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความพึงพอใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองด้อย ขาดบางสิ่งบางอย่าง ไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น (โรเซนเบิร์ก: Rosenberg.1965:54)ซึ่งสอดคล้องกับนิวแมน (Newman.1986:281 - 286) ที่กล่าวว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังและความกล้าหาญ จะทำให้เป็นคนที่ประสบผลสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มักจะมีการประเมินตนเองในด้านดี แต่ถ้าบุคคลใดที่มีความรู้สึกว่ามีใครสนใจ ไม่ได้รับการยอมรับหรือทำอะไรแล้วไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ดังนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่ต่างกันจึงมีผลต่อความรู้สึกหรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อความคิดเชิงบวก ทั้งนี้เพราะเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีนิสัยกล้า ไม่กลัวคน สนใจซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ มักจะเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี เรียนรู้อะไร ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวได้ดี กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตนเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเข้าใจในตนเองสูง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น (อารีย์ พันมณี .2546: 96 - 104) ความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลต่อความคิดเชิงบวก ทั้งนี้เพราะความเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่ใจ ความมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่างๆ หรือเผชิญต่อความจริงตลอดจนมีความตั้งใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่บังเกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจจะกระทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป โดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ให้สำเร็จได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สมพร พลอยงาม. 2525 : 115) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวก ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง ซึ่งต่างจากสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเด็กอาจจะไม่มีความพยายามในการแข่งขัน มีลักษณะชอบความสบายมากกว่า และไม่มีแรงปรารถนาในชีวิต ซึ่งเด็กอาจขาดการดำเนินงานอย่างมีแผนงาน รู้จักฟังตนเอง และมีความกระตือรือร้น (เอมอร์ ดีมาก. 2540: 49)

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวก ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรพัฒนาปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ให้แก่นักเรียน เช่น การฟังธรรมะของท่าน ว.วชิรเมธี หรือพระอาจารย์มหาสมปอง ตาลปุตโต เพื่อให้นักเรียนจะได้มีความเข้าใจธรรมะมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้จิตใจผ่องใส และมีมุมมองต่อตนเองและปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีปัญญามากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวก ผู้ปกครองควรใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในการเลี้ยงดูบุตร ให้ความรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความรัก ความอบอุ่น รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร ได้รับผิดชอบในเรื่องส่วนตัว และมีอิสระตามความเหมาะสม เพื่อที่จะได้มีความคิดเชิงบวกที่สูงขึ้น และใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการทำการศึกษาคิดเชิงบวกกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น เพื่อตรวจสอบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยต่างกัน และเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเชิงบวกแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงบวกเพิ่มเติม เช่น ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ตัวแปรปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความคิดเชิงบวกได้เพียงร้อยละ 34.10

2.3 จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความคิดเชิงบวก พบว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลวิจัยที่ครั้งนี้มีไม่ส่งผลต่อกัน จึงอยากให้ผู้วิจัยท่านอื่นตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและทำการศึกษาวิจัยอีกครั้ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2541). คู่มือประเมินความสามารถทางเชาว์ปัญญาเด็ก
อายุ 2-15 ปี. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
----- .สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2550,จาก
http://www.dmh.go.th/sty_libnews/news/view.asp?id=7152
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็ก
ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และ พระราชบัญญัติการ
ศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กัญญาวดี แสงงาม. (2543). การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน
แนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- กัณฑ์ฤทัย คลังพหล. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษศรี คำชาย. (2540). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119
เทคนิคพรินติ้ง.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2548). การคิด.การศึกษาปฐมวัย.9(2) : 29 - 36. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส
โปรดักส์
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2544). ลายแทงนักคิด. กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดียมตา
- วนินทานนท์ (2537). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เพรสมีเดีย
- จิตติมา จุ่มทอง. (2537). ผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผล
สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- จิรวดี ชุมพล. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการพึ่งตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- จิราภรณ์ กุณสิทธิ์. (2541). การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยตัวแปร
ด้าน การกำกับตนเองในการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางคณิตศาสตร์

- ทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลอง ภิมมย์รัตน์. (2521). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประจักษ์การพิมพ์.
- ชวาล แพรัตกุล. (2530). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณรงค์ ทีปประชัย. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความท้อแท้ในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). ความสำเร็จในชีวิตเริ่มในวัยก่อนเรียน. การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูกรัก. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติพัฒน์ สงบกาย. (2533). ผลการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทิสนา แคมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์
- ธนัญญา คนอยู่. (2547). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ ชัยยุทธขรรยง. (2542) การเสริมสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. วิชาการ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์. หน้า 68 – 74 .
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรารัตน์ กิจเจริญ. (2547). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอ มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นอร์แมน วินเซนต์ ฟีล. (2538). พลาณภาพแห่งความคิดบวก. แปลโดย ธรรมบุญ นวลใจ. กรุงเทพฯ : คำแก้ว

- นินา แก้วศรีงาม. (2547, ธันวาคม). ความคิดเชิงบวก (Positive Thinking). วงการครู.1(12/5) : 75
- 79
- นิตยา มีสุขดี. (2543). การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของชุดการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นพื้นฐาน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด และมิญช์มนัส วรรณมรินทร์. (2544, กรกฎาคม). การวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสร. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 7 : 1-20.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2534). ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการประยุกต์ใช้.
กรุงเทพฯ : สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรมาภรณ์ ทองสุข. (2550). การพัฒนาการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2541). คิดเก่งสมองไว. กรุงเทพฯ : บริษัทโปรดักทีฟบุ๊ก.
- ประภัสสร สิตวงษ์. (2545). ผลของการกำกับตนเองต่อการรับรู้ทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พีระพัฒนา.
- ประสาธน์ ปันตวัฏ. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และการคิดแบบอเนกนัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาร มฤคพิทักษ์. (2547). ศิลปะการพูดต่อที่ชุมชน. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2550 จาก <http://www.wiwantm/.html>
- ปานใจ จิราณาพ. (2543: มกราคม). พูดอย่างไรจึงจะสร้างความคิดเชิงบวกกับเด็ก. การศึกษาปฐมวัย 1(1/4) : 34 – 37
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2527). การวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. พัฒนาการวัดผล. 10 : 49–58
- พชรมณต์ เพียรคงชล. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนวิชาภาษา กับวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการสอนแบบนาฏการและการสอนตามคู่มือแนวการสอนหน่วยศึกษานิเทศก์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล จันทรพล. (2539). เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพร.

- พรรณิ ชูทัย เจนจิต. (2533). ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม. จิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว.
กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- พัชนี วรกวิน. (2522). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- พินคำ โรหิตเสถียร. (2541). แรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบน
เครื่องบิน : ศึกษาเฉพาะกรณีของบริษัทการบินไทย (มหาชน) จำกัด. ปรินูณานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เพราพรรณ เปลียนภู (2542). จิตวิทยาการศึกษา : งานเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. กรุงเทพฯ
- เพียร ชัยขวัญ. (2536). วิทยาศาสตร์กับสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เพ็ญ จริญญาธรรมพินิจ. (2530). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว
ลักษณะของนักเรียนและลักษณะของครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูริ พรทิพย์เชษฐ์. (2550). มองโลกให้บวก. แปลโดย ทรรตนะ บุญขวัญ. กรุงเทพฯ : แมคกรอฮิลล์
- มณฑา อนุรัตน์สร. (2546). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อ
แรงจูงใจภายในในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต
พิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มันจนา จงกล. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถ
ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.
(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจใน
ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Techniques). กรุงเทพฯ: วี.เจ.
พรินตติ้ง.
- มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ (2549). การบริหารงานและจัดการองค์กร. ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 20
ตุลาคม 2550, จาก <http://volunteers.in.th/blog/michita-prachachat-article/106>
- เมธี โพธิพัฒน์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความ
ซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธัส บันเทิงสุข. (2549). การศึกษาลักษณะบางประการที่ส่งผลต่อความคิดแนวข้างของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดชลบุรี. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รสวลีย์ อักษรวงศ์. (2545). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของครูในการสอน

- ทักษะการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
ถ่ายเอกสาร.
- รินรพี เจริญทรัพย์านนท์. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่อมั่นในตนเองและความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา สุวรรณรัตน์. (2512). แรงจูงใจในการศึกษาวิชาชีพและความมั่นใจที่จะออกไปประกอบอาชีพของนักเรียนโรงเรียนประเภทชาวอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิทยาการศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- เลขา ปิยะอัจริยะ. (2524). การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมเด็ก. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : วัดตอการพิมพ์.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ และ จิต นวนแก้ว. (2532). กิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน. ม.ป.พ.
- วัฒนา ปลาตะเพียนทอง. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลภา สบายยิ่ง; นวลฉวี ประเสริฐสุข; และประสิทธิ์ สาระสันต์. (2539). การสร้างแบบทดสอบการรับรู้ความสามารถของตนเองเชิงการบริหาร. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 6. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย ตันสิริ. (2544). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต – แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปพระราชบัญญัติการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช (2549).สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2550, จาก <http://gotoknow.org/blog/thaikm/16179>
- วิทยา นาควัชระ.(2550).สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2550, จาก <http://volunteers.in.th/blog/michita-prachachat-article/106>
- วิลาวรรณ บุญซึ้ง. (2546). การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดกระบวนการในการทำกับตนเองในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. (2542). ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน ; รายงานการวิจัยฉบับที่ 81 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ศินาพร แสงใส. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรินันท์ วรรณกิจ. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิกอล. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสุรางค์ ทีนะกุล. (2542). การคิดและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ : บริษัทบุ๊คพอยท์ จำกัด
- ศรีสุดา คัมภีร์ภัทร. (2534). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2526). ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี .
- สมจิต สวธนไพบูลย์. (2526). การพัฒนาการสอนของครูวิทยาศาสตร์. ม.ป.พ.
- สมบุญ วรรณภาพ. (2532). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพร.
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พลอยงาม. (2525). การทดลองความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมิต อาชนิจกุล. (2536). การพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สินีนาฏ สุทธิจินดา. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2550 จาก
www.dpu.ac.th/artsciences/ge139/office/attach/1201842026.doc
- สิริวรรณ พรหมโชติ. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2533). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุทธภา ชาติประดิษฐ์. (2537). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ

- การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่ได้ก่อกำเนิดกิจกรรมอย่างอิสระ
ในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา ถนอมสิงห์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา แผลพรหม. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ในจังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2536). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
----- (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล แก้วเขียว. (2527). การสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา. ปัตตานี: ภาควิชา
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน.
กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). รายงานการสัมมนาการปฏิรูปกระบวนการ
เรียนรู้วิทยาศาสตร์ศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : ข้อคิดจาก
กรณีศึกษาของต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). การประเมินโครงการทางการศึกษา. พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2524 , กันยายน – ธันวาคม). การวัดทัศนคติและความสนใจ . วารสาร
การวัดผลการศึกษา. 3(2) : 7-13.
- อดิเทพ ศรีสุวรักษ์. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม; และ อัจฉรา สุขารมณ. (2543). การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
ของแรงจูงใจภายใน : ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจภายใน ; รายงานการวิจัยฉบับที่ 76
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ ชูชม; อัจฉรา สุขารมณ; และ วิลาสลักษณ์ ชวัลลภ. (2542). การพัฒนาแบบทดสอบ

- แรงจูงใจภายใน ; รายงานการวิจัยฉบับที่ 70 กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ออนอนุมา ศาสตรา. (2550). ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของคะแนนแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีรูปแบบแตกต่างกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ จันทร์गी. (2523). ผลการใช้คำถามของครูที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์และทัศนคติของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาริดา สว่างตร. (2539). การศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของผู้นำระดับกลางในโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารี เกษมรติ. (2533). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขันและแบบรักทะนุถนอม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ 1999 จำกัด.
- .(2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โยใหม่.
- อารยา สุระมาตย์. (2540). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอมอร ปาสาทัง. (2544). ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- Allport, G.W. (1974). *Attitude : Readings in Attitude Theory and Measurement*. New York: John Wiley and Sons .
- Atkinson, John W. (1966). *Motive in Fantasy , Action and Society*. New Delhi: PVT.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy as a Determinant of Career Maturity in Urban and High School Seniors, *Jornal of Career Assessment*. 5(3): 191-193.
- . (1986). *Social Foundation of Thought and Action : A Social Congnitive Theory*. New Jersey : Prentice – Hall , Englewood Cliffs.
- Barron , Brigid Jessica Sara. (1993). “Collaborative Problem Solving: is Team Performance Greater than What is Expected From The Most Competent Member ?.” *Dissertation Abstracts International*. 23(8): 1154 A.

- Bikkar, S.R. James, E.B. & Ingvar, L.(1993). Role of mathematics self-efficacy in the structural model of mathematics achievement. *Journal of Education Psychology* . 85(1) : 41-43
- Bloom , Benjamin S. et al. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Bruner , J.S. (1966). *Studies in cognitive growth:a collaboration at the center for cognitive studies*.New York: Wwiley
- Coopersmith . S .(1981). SEI : Self – Esteem Inventories . California : Psychologist Press
- Edward, A.L. (1959). *Manual for the Edwards Personal Preference Schedule*. New York: The Psychological Cooperation.
- Good , Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education* . 3 rd ed . New York: McGraw-Hill .
- Guilford, J.P. (1967). The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill.
- Haselhuhn, C.W. (1995). Relationships of Student Gender, Personal Epistemological Beliefs, Science Self-efficacy, Attitude, and subjective norms to Intended Science Call Enrollment. *Pro Quest-Dissertation Abstracts* .
- Hurlock, Elizabeth Berger. (1968). *Developmental Psychology*. New York : McGraw – Hill.
- Huang, S.C. & Chang S.F. (1996 : Abstracts). Self-efficacy of English as a second language learner : An example of four learners. *Dissertation Abstracts International*.
- Kerlinger Fred N. and Pedhazur, Elazar J. (1973). *Multiple regression in behavioral research*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Oliver, Joseph Steve. (1987,February). A Longitudinal Study of Attitude , Motivation and Self-Concept as Predictors of Achievement in and Commitment to Science Among Adolescent Student. *Dissertation Abstracts International*. 47(8): 2982-A.
- Pedhazur, Elazar J. (1983). *Multiple regression in behavioral research : explanation and prediction*. Fort Worth: Harcourt Brace College.
- _____. (1997). *Multiple regression in behavioral research*. New York; Harcout Brace College Publishing.
- Piaget, J. (1962). *The Origins of Intelligence in Children*. New York: W.W. Norton.
- Pietsch James; Walker Richard; & Chapman Elaine. (2003). The Relationship Among Self – Concept , Self – Efficacy , and Performance in Mathematics During Secondary School. *Journal of Educational Psychology*. 95(3): 589 – 603 .
- Maslow, Abraham H. (1954). *Motiveton and personality*. New York : Harper & Row

- McClelland, David C., et al. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Appleton – Century Crofts, Inc
- Schunk Dale H.; & Zimmerman Barry J . (1994). *Self – Regulation of Learning and Performance* . New Jersey: Hillsdale.
- Staudt, L. E. (1995 : Abstract). Self-regulation learning strategies : Their relation to academic and self-efficacy in Chemistry and English. *Pro Quest-Dissertation Abstracts* .
- Symonds, Addington F. (1964). *Teaching Yourself Personality Efficiency*. London: The English University Press.
- Williams, Keith B. (1996 : Abstract). The effects of background characteristics social support, and the self-concept on the academic achievement of african-american, american-indian, hispanic, and asuan-american doctoral student (native american) *Dissertation Abstracts International*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผศ.พรหมริดา แสนคำเครือ

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ. ดร.พาสนา จุลรัตน์

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์สุปรียา อันทิวโรทัย

หมวดการแนะแนวทางการศึกษา
โรงเรียนวัดราชาธิวาส

อาจารย์พนา จินดาศรี

กลุ่มวิชาทดสอบการประเมินผล คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์

อาจารย์ศศิธร บัวทอง
ประยุกต์

ภาควิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 8 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเชิงบวก

ข้อ	IOC	ผลการพิจารณา	ข้อ	IOC	ผลการพิจารณา
1.	1.0	คัดเลือกไว้	21.	1.0	คัดเลือกไว้
2.	1.0	คัดเลือกไว้	22.	1.0	คัดเลือกไว้
3.	1.0	คัดเลือกไว้	23.	0.8	คัดเลือกไว้
4.	1.0	คัดเลือกไว้	24.	0.8	คัดเลือกไว้
5.	1.0	คัดเลือกไว้	25.	0.8	คัดเลือกไว้
6.	1.0	คัดเลือกไว้	26.	1.0	คัดเลือกไว้
7.	0.8	คัดเลือกไว้	27.	1.0	คัดเลือกไว้
8.	0.8	คัดเลือกไว้	28.	1.0	คัดเลือกไว้
9.	1.0	คัดเลือกไว้	29.	1.0	คัดเลือกไว้
10.	1.0	คัดเลือกไว้	30.	1.0	คัดเลือกไว้
11.	1.0	คัดเลือกไว้	31.	1.0	คัดเลือกไว้
12.	1.0	คัดเลือกไว้	32.	1.0	คัดเลือกไว้
13.	1.0	คัดเลือกไว้	33.	1.0	คัดเลือกไว้
14.	1.0	คัดเลือกไว้	34.	1.0	คัดเลือกไว้
15.	1.0	คัดเลือกไว้	35.	1.0	คัดเลือกไว้
16.	1.0	คัดเลือกไว้	36.	1.0	คัดเลือกไว้
17.	1.0	คัดเลือกไว้	37.	1.0	คัดเลือกไว้
18.	1.0	คัดเลือกไว้	38.	1.0	คัดเลือกไว้
19.	1.0	คัดเลือกไว้	39.	1.0	คัดเลือกไว้
20.	1.0	คัดเลือกไว้	40.	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความคิดเชิงบวก

ข้อ	r	ผลการพิจารณา	ข้อ	r	ผลการพิจารณา
1.	.2166	คัดเลือกไว้	21.	.5500	คัดเลือกไว้
2.	.3906	คัดเลือกไว้	22.	.3709	คัดเลือกไว้
3.	.1104	ตัดทิ้ง	23.	.1707	ตัดทิ้ง
4.	.3002	คัดเลือกไว้	24.	.1424	ตัดทิ้ง
5.	.4529	คัดเลือกไว้	25.	.4909	คัดเลือกไว้
6.	.2112	คัดเลือกไว้	26.	.5313	คัดเลือกไว้
7.	.4279	คัดเลือกไว้	27.	.4260	คัดเลือกไว้
8.	.2870	คัดเลือกไว้	28.	.4953	คัดเลือกไว้
9.	.2152	คัดเลือกไว้	29.	.0395	ตัดทิ้ง
10.	.3412	คัดเลือกไว้	30.	.4163	คัดเลือกไว้
11.	.0974	ตัดทิ้ง	31.	.5053	คัดเลือกไว้
12.	.3848	คัดเลือกไว้	32.	.3807	คัดเลือกไว้
13.	.1631	ตัดทิ้ง	33.	.0856	ตัดทิ้ง
14.	.1220	ตัดทิ้ง	34.	.3402	คัดเลือกไว้
15.	.3158	คัดเลือกไว้	35.	.2883	คัดเลือกไว้
16.	.1113	ตัดทิ้ง	36.	.4063	คัดเลือกไว้
17.	.2757	คัดเลือกไว้	37.	.5219	คัดเลือกไว้
18.	.4764	คัดเลือกไว้	38.	.5229	คัดเลือกไว้
19.	.4152	คัดเลือกไว้	39.	.3423	คัดเลือกไว้
20.	.5052	คัดเลือกไว้	40.	.1563	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ คือ .8912

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถาม

ข้อ	การอบรม เลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย r	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ r	การเห็นคุณค่า ในตนเอง r	ความเชื่อมั่นใน ตนเอง r	การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง r
1.	.6072	.3428	.4271	.1600	.2857
2.	.4758	.4306	.3898	.2424	.3584
3.	.3840	.6182	.5093	.2614	.5596
4.	.6238	.6362	.4756	.4345	.3344
5.	.5690	.3091	.4583	.6137	.2830
6.	.6107	.2480	.4841	.4850	.4019
7.	.3925	.3350	.5367	.5485	.5577
8.	.4953	.4175	.5169	.5345	.5348
9.	.4692	.6089	.3681	.4367	.6477
10.	.5502	.6391	.5552	.2841	.4632
11.	.3940	.3091	.5552	.4566	.6193
12.	.4647	.4967	.3944	.5928	.2797
13.	.4285	.4486	.4955	.5192	.6089
14.	.5568	.6123	.4518	.5704	.5216
15.	.6197	.6120	.4343	.5444	.3212
ค่าความเชื่อมั่น	.8432	.8416	.8667	.8912	.8302

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย ซึ่งไม่มีข้อใดถูกหรือผิด เป็นเพียงการศึกษาความคิดเห็นและการปฏิบัติตนของนักเรียนเท่านั้น ดังนั้นคำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และคำตอบของนักเรียนครั้งนี้จะเป็นความลับ จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 6 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเชิงบวก	จำนวน 30 ข้อ
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	จำนวน 15 ข้อ
ฉบับที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	จำนวน 15 ข้อ
ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตน	จำนวน 15 ข้อ
ฉบับที่ 5 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง	จำนวน 15 ข้อ
ฉบับที่ 6 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง	จำนวน 15 ข้อ

3. ขอความกรุณาให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

4. เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้ว ก่อนจะส่งขอความร่วมมือให้นักเรียนตรวจสอบแบบสอบถามว่าทำเรียบร้อยครบทุกข้อหรือไม่ ถ้าครบทุกข้อแล้วจึงนำมาส่ง

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายอวิรุทธ์ ผลทรัพย์

นิสิตปริญญาโท

สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

แบบสอบถามความคิดเชิงบวก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
1.	ถ้าฉันตั้งใจจะทำอะไร ก็สามารถทำได้ดีไม่แพ้ใคร.....					
2.	รูปร่างหน้าตาของฉันไม่ได้เป็นอุปสรรคใดๆในการดำรงชีวิต.....					
3.	ฉันมองเห็นข้อดีของตัวเองเสมอ.....					
4.	ทุกวันนี้ ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของฉันไม่น้อยกว่าใคร.....					
5.	ฉันคิดว่าตนเองมีความสามารถพอที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้.....					
6.	ฉันสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของฉันได้.....					
7.	ความสำเร็จในชีวิตของฉัน เกิดจากความสามารถที่แท้จริงของฉัน ไม่ใช่ความบังเอิญ.....					
8.	ในสถานการณ์ที่คับขัน ฉันก็สามารถเป็นผู้นำได้.....					
9.	ฉันคิดว่าฉันสามารถทำวันนี้ให้ดีกว่าเมื่อวานได้.....					
10.	ฉันก็มีเรื่องที่คุณภาคภูมิใจในตนเอง.....					
11.	ฉันมองเห็นอนาคตของฉัน ว่าฉันจะประสบความสำเร็จ.....					
12.	ฉันสามารถใช้ชีวิตในสังคมในปัจจุบันอย่างมีความสุขได้.....					
13.	ฉันเป็นคนที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต.....					
14.	ฉันสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ ได้ดี.....					
15.	ไม่ว่าจะเกิดปัญหาใดขึ้น ฉันคิดว่าฉันสามารถแก้ไขได้เสมอ.....					
16.	เมื่อเกิดปัญหา ฉันจะไม่คิดว่าใครเป็นคนผิด คิดแค่ว่าจะแก้ปัญหา นั้นอย่างไรมากกว่า.....					
17.	การที่ฉันโดนตำหนิ เพราะว่าบุคคลนั้นหวังดีกับฉัน.....					
18.	ทุกครั้งที่ทำงานผิดพลาด ฉันคิดว่าฉันได้บทเรียนใหม่เสมอ.....					
19.	ฉันเลือกที่จะปรับความเข้าใจกับเพื่อนเมื่อเกิดปัญหา.....					
20.	ฉันไม่รู้จะปรับตัวอย่างไรเมื่อฉันรู้สึกวิตกกังวล.....					
21.	เวลาต้องทำงานหนัก ฉันจะคิดว่านี่คือโอกาสในการเตรียมพร้อม สู่ความเป็นผู้ใหญ่.....					
22.	เมื่อมีปัญหาซับซ้อน ฉันจะคิดว่านี่คือบทเรียนที่จะสร้างปัญญา ได้อย่างวิเศษ.....					
23.	เวลาที่มีความทุกข์ ฉันจะคิดว่านี่คือแบบฝึกหัดที่จะช่วยให้ เกิดทักษะในการดำเนินชีวิต.....					
24.	เวลาพบกับคนเจ้าระเบียบ ฉันจะคิดว่านี่คือการฝึกตนให้เป็นคน ที่สมบูรณ์แบบ.....					
25.	เวลาที่มีคำนิทา ฉันจะคิดว่านี่คือการสะท้อนว่าเรายังคงเป็นคน ที่มีความหมาย.....					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
26.	เมื่อพบกับความผิดหวัง ฉันจะคิดว่านี่คือวิธีที่ธรรมชาติกำลังสร้าง ภูมิคุ้มกันให้กับชีวิต					
27.	เวลาป่วยไข้ ฉันจะคิดว่านี่คือการเตือนให้เห็นคุณค่าของ การรักษาสุขภาพให้ดี					
28.	เมื่อต้องพบกับการพลัดพราก ฉันจะคิดว่านี่คือความเป็นอนิจจัง ที่ทุกชีวิตมีโอกาสพบเจอ					
29.	เมื่อสิ่งที่ฉันต้องการไม่สมหวัง ฉันคิดว่าเป็นเรื่องปกติเพราะไม่มี ใครได้ทุกอย่างดังใจหวัง					
30.	เวลาที่ต้องสูญเสียสิ่งใด ฉันจะคิดว่านี่คือความอนัตตาของชีวิต....					

ฉบับที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริง
1.	พ่อแม่สอนให้ฉันรู้จักใช้เหตุผล.....					
2.	ฉันสามารถนำความขัดแย้งกับเพื่อนมาคุยให้พ่อแม่ฟังได้.....					
3.	พ่อแม่ส่งเสริมให้ฉันเรียนวิชาที่ถนัด.....					
4.	พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นของฉันได้ทุกเรื่อง.....					
5.	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนพ่อแม่จะเป็นบุคคลที่ทำให้กำลังใจฉัน.....					
6.	เมื่อฉันทำผิด พ่อแม่จะเปิดโอกาสให้ฉันชี้แจงเหตุผล.....					
7.	เมื่อฉันท้อแท้ในการทำงาน พ่อแม่จะคอยให้กำลังใจ ทำให้ฉันมีความพยายามที่จะทำให้สำเร็จ.....					
8.	เมื่อฉันนำปัญหามาปรึกษา พ่อแม่จะคอยแนะนำและให้กำลังใจฉัน.....					
9.	เมื่อการเรียนของฉันตกลง พ่อแม่จะให้ฉันคิดว่าอะไรคือสาเหตุและหาทางแก้ไข.....					
10.	พ่อแม่ภูมิใจที่ฉันสามารถสอบเข้าเรียนได้.....					
11.	พ่อแม่ภูมิใจและคาดหวังในอนาคตว่าฉันจะประกอบอาชีพที่ดี.....					
12.	พ่อแม่เปิดโอกาสให้ฉันแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ					
13.	พ่อแม่ให้ฉันทำงานบ้านตามความถนัด.....					
14.	พ่อแม่เปิดโอกาสให้ฉัน พี่ และน้อง แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ					
15.	ฉันรู้สึกภูมิใจและภูมิใจที่พ่อกับแม่เป็นคนมีเหตุผล.....					

ฉบับที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
1.	ฉันมีความรู้สึกว่าตนเองมีความคิดที่จะดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่นอยู่ตลอดเวลา.....					
2.	เมื่อพบคนที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ฉันจะเกิดความปรารถนาที่จะเป็นเช่นนั้น.....					
3.	ฉันตั้งใจจะทำคะแนนสอบให้ได้คะแนนสูงที่สุด.....					
4.	ฉันมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง.....					
5.	ฉันมักจะตั้งความหวังไว้สูงๆเพื่อที่จะได้ใช้ความพยายามและความสามารถทำงานนั้นอย่างเต็มที่.....					
6.	ฉันมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ.....					
7.	เมื่อทำงานใดงานหนึ่งไม่สำเร็จ ฉันจะคิดหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จจงได้.....					
8.	เมื่อได้รับการมอบหมายงานใดๆ ฉันจะรีบทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนกำหนดส่งงาน.....					
9.	ฉันมีความตั้งใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าที่เคยทำ.....					
10.	ฉันมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมาย จนกว่าจะทำงานสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายเพียงใด.....					
11.	ฉันจะพยายามทำงานมากยิ่งขึ้น เมื่องานที่ได้รับยาก.....					
12.	ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ฉันจะพยายามทำจนสุดความสามารถ.....					
13.	ฉันชอบทำงานยากที่ต้องใช้ความพยายามมาก.....					
14.	ฉันจะเปรียบเทียบผลการเรียนกับเพื่อนๆ เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้เรียนดีขึ้น.....					
15.	ฉันชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง.....					

ฉบับที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริง
1.	ฉันรู้สึกภูมิใจในตนเองกับการเป็นที่รักของเพื่อน ๆ.....					
2.	เวลานฉันอยู่กับเพื่อน ๆ ฉันรู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ.....					
3.	เมื่อเพื่อนมีปัญหา มักจะมาขอคำปรึกษาจากฉัน.....					
4.	เมื่อฉันแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมกลุ่ม มักจะได้รับการยอมรับเสมอ.....					
5.	แม้จะอยู่ท่ามกลางเพื่อน ๆ แต่ฉันก็ยังรู้สึกเหงา.....					
6.	เพื่อน ๆ มักจะขอให้ฉันอธิบายในเรื่องที่เขาไม่เข้าใจ.....					
7.	รายงานที่ฉันทำ มักจะได้รับคำชมจากครูว่าเป็นรายงานที่สมควรใช้เป็นตัวอย่างสำหรับเพื่อน.....					
8.	เมื่อฉันได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใดแล้วเพื่อนจะให้ความไว้วางใจในตัวฉัน.....					
9.	ฉันสามารถประติ�ษฐ์สิ่งของที่แปลกกว่าเพื่อนได้เสมอ.....					
10.	ฉันรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญในครอบครัว.....					
11.	ฉันคิดว่าตนเองเป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่.....					
12.	ฉันรู้สึกว่าพ่อแม่ให้ความยุติธรรมแก่ฉัน.....					
13.	ฉันคิดว่าตนเองดูดี แม้ว่าเพื่อน ๆ จะไม่เห็นด้วย.....					
14.	ฉันเต็มความสุขให้กับตนเองโดยการช่วยเหลือผู้อื่น.....					
15.	ฉันเป็นคนที่รักษาสัญญา.....					

ฉบับที่ 5

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริง
1.	ในขณะที่เรียน ฉันกลัวว่าครูจะเรียกให้ฉันตอบคำถาม.....					
2.	ฉันคิดว่าความคิดเห็นของตนเองไม่น่าสนใจ.....					
3.	ฉันรู้สึกตื่นเต้นที่ต้องออกไปพูดหน้าชั้น.....					
4.	ฉันกลัวตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ถ้าคิดว่าสิ่งนั้นถูกต้อง.....					
5.	ฉันไม่ค่อยโต้แย้งกับคนอื่นเพราะไม่มั่นใจในความคิดของตนเองว่าจะถูกต้อง.....					
6.	ถ้าต้องลุกตอบคำถามครูในห้องเรียน ฉันจะใจเต้นแรงจนตอบไม่ถูก.....					
7.	ฉันคิดว่าตนเองเป็นคนขี้อาย ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ที่มีคนมาก ๆ.....					
8.	ในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ฉันจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองแม้ว่าจะไม่ค่อยเห็นด้วย.....					
9.	ฉันรู้สึกอึดอัดถ้าครูมายืนข้าง ๆ ในขณะที่กำลังทำงาน.....					
10.	ฉันรู้สึกอายที่ครูเรียกให้ฉันปรากฏตัวต่อหน้าคนอื่น.....					
11.	ฉันรู้สึกเคอะเขิน เมื่อเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ					
12.	ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อถูกเพื่อนพูดวิจารณ์.....					
13.	เมื่ออยู่ท่ามกลางคนจำนวนมาก ฉันกลัวว่าจะทำอะไรเซย ๆ .					
14.	เมื่อทำสิ่งใดแล้วผิดพลาด ฉันจะเกิดความลังเลที่จะทำสิ่งนั้นต่อไป.....					
15.	ฉันรู้สึกกังวลที่ต้องไปสถานที่ต่าง ๆ ตามลำพัง.....					

ฉบับที่ 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อที่กำหนดให้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
1.	ฉันสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ดี.....					
2.	ฉันสามารถจัดลำดับความสำคัญของการทำงานก่อนหลังได้..					
3.	ฉันเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า"ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน".....					
4.	ฉันมีความสามารถมากขึ้น จากการเรียนรู้ในความผิดพลาด..					
5.	ฉันสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นได้.....					
6.	แม้ฉันไม่ประสบความสำเร็จด้านใด แต่ถ้าฉันมีความพยายามก็จะ ประสบความสำเร็จได้เช่นกัน.....					
7.	เมื่อฉันทำผิดพลาดและล้มเหลว ฉันสามารถปรับปรุงและ แก้ไขให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป.....					
8.	ฉันสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง.....					
9.	ฉันสามารถทำงานที่ยาก ๆ ให้สำเร็จได้.....					
10.	แม้ฉันจะทำได้ไม่สำเร็จในครั้งแรก ฉันก็เชื่อว่าจะทำได้สำเร็จ ได้ในครั้งต่อไป.....					
11.	ไม่ว่าจะเป็นอาชีพใด ฉันก็สามารถทำได้ หากได้เรียนรู้และ ฝึกฝนในอาชีพนั้น.....					
12.	ฉันคิดว่าแม้ไม่มีพรสวรรค์ ถ้ามีความพยายามก็สามารถ ประสบความสำเร็จได้.....					
13.	ฉันสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้.....					
14.	ฉันเชื่อว่าตนเองประสบความสำเร็จได้ หากหาความรู้ ฝึกฝน ตนเองอยู่เสมอ.....					
15.	ฉันสามารถประกอบอาชีพที่มุ่งหวังได้ ถ้าฝึกฝนในอาชีพนั้น..					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายอวิรุทธิ์ ผลทรัพย์
วันเดือนปีเกิด	17 สิงหาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/242 ถ.ประดิพัทธ์ ดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนวัดราชาธิวาส จังหวัดกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนวัดราชาธิวาส จังหวัดกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2546 การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.)

วิชาเอกคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2551 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ